

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izdaja vsak četrtek in velja s politično vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za štiri leta 6 K. — Naročnina toveš jugoslovanske 32 K. — Naročnina se pošilja na Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Učije „Katoškega školskega društva“ dobivajo list brez potrebe naročnine. — Posamezni listi stanejo, če vsebujejo 4 strani 60 vin, na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Korotška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Korotška cesta št. 5, sprejema naročnine, izdane in reklamacije, če korektne se plačuje od vsotopne polifurte za enkrat K 120. Za vsotopno oglaševanje primeren popust. V oddelku „Mala razprava“ stane beseda 50 vin. — Izdane se sprejema do toveš opoldne. Nezaprite reklamacije so politične proste.

28. novembra vsi na volišče!

Le če bodo šli voliti vsi naši pristaši, bomo sijajno zmagali!

Zakaj bi hodil voliti?

Bodo že brez mene tudi opravili? Taka skušnjava te utegne obhajati 28. novembra, ko bi moral iti voliti, posebno če bo treba napraviti na volišče nekoliko daljšo pot. Morebiti te bodo tudi nasprotniki skušali pregovarjati, da raje doma ostaneš in ne greš voliti.

Prijatelj! Ti sibil nevoljen, ko so ti odvzeli 20% tvojega kronskega denarja, ko so zamenjali 4 krone samo za 1 dinar, se huduješ nad verižniki in izvoznikarji in veletrgovci, ko se na škodo ljudstva zalagajo z milijoni. Zadnji čas so te posebno zadeli neznosni krivični davki.

Kaj je vzrok, da so se take krivice sploh mogle zgoditi? Vzrok je ta, ker je v državnem zboru skoro polovica poslancev takih, ki zastopajo koristi bogatih milijonarjev, izvoznikarjev, verižnikov in veletrgovcev, ne pa koristi ljudstva. Če bi naši poslanci tudi radi kaj storili za ljudstvo, saj težko kaj dosežejo, ko jih je samo 18. vseh poslancev pa je blizu 300.

Kakršni so poslanci, taki so tudi ministri. Kaj more storiti minister dr. Korošec sam proti 17 drugim ministrom? Sicer so tudi zlasti v srbski kmetijski radikalni stranki poslanci in ministri možje, ki podpirajo naše poslance pri njih delu za kmetstvo in delavsko ljudstvo, a toliko jih ne ni, da bi zastopnikom bogatinov bili kos. Dokler bo nasprotnikov kmetškega in delavskega ljudstva polovica ali več, se za kmetško ljudstvo ne bo dalo mnogo ali nič doseči.

Ker zdaj so vse države tako urejene, da država ne vladajo več kralji in cesarji, ampak ljudstvo se samo vlada po poslancih, ki jih voli v državni zbor. Samo tiste postave veljajo, ki jih sklenejo poslanci, samo tisti davki se naložijo ljudstvu, ki jih določijo poslanci, šole, zakon, razmerje do cerkve se tako uredi, kakor sklenejo poslanci. In pri tem odloča zmirom večina. Ako v prihodnjem državnem zboru sklene večina poslancev n. pr. brezversko šolo ali civilni zakon, manjšina proti temu ne more nič, ker je večina tako sklenila. Ako sklene večina poslancev, da ne bomo imeli samouprave za Slovenijo, ampak samo

eno osrednjo vlado v Beogradu, poslanci, ki so v manjšini, ne morejo tega zabraniti. Ako večina poslancev sklene, da se največ davkov naloži kmetstvu in delavskemu stanu, milijonarjem in vojnim dobičkarjem pa malo ali nič, lahko manjšina proti temu samo protestira, zabraniti pa ne more, ravno ker je manjšina.

Gre se torej slednič samo za to, ali dobijo v prihodnjem ustavodajnem zboru večino naši poslanci ali pa poslanci liberalne (demokratije in samostojni) in socialnodemokratske stranke ter komunistov. Vsi ti so nasprotniki kmetijskih oziroma delavskih koristi in strupeni nasprotniki vere. Tudi o veri se bo govorilo v prihodnjem državnem zboru, zlasti o veronauku v šoli in o zakonu. Ako zmagajo nasprotniki, imamo takoj brezverske šole in civilni zakon, ki se ne bo sklepal v cerkvi pred duhovnikom, ampak v občinski pisarni pred županom! In ne do smrti, ampak samo na nekaj let.

Ali dobijo naši poslanci v državnem zboru večino ali ne, je odvisno od vsakega glasa, ki ga bo dalo naše ljudstvo. Tudi od tvojega glasa! Ako ne greš voliti, bo morabiti ravno tvojega glasu manjkalo, da dobimo mi premalo poslancev. Potem bi bil ti so kriv, če se v naši državi sklenejo take postave, ki so škodljive kmetstvu in delavskemu stanu, ki delajo krivice sveti Cerkvi in tlačijo vero. Na tvoji vesti bi bilo potem, če bi se tvoji otroci vzgajali nekrščansko, brez veronauka in če bi vsled tega vera tudi v tvoji hiši zmikom bolj pojemala in hiralala. Če imaš volilno pravico, imaš tudi volilno dolžnost. Če iz lastne krivde ne greš voliti, zanemarjaš svojo dolžnost in greš proti sveti Cerkvi, proti svojim otrokom, proti samemu sebi. Tvoj vzgled bo vplival morebiti tudi na druge, da ne bodo šli voliti in izvoljeni bodo veri, Cerkvi in kmetstvu ter delavskemu stanu sovražni poslanci, ki bodo sklepali slabe, veri, Cerkvi, kmetom, delavcem, obrtnikom in sploh nižjim in srednjim stanovom škodljive postave. Sodnji dan boš tudi od tega odgovor dajal ali si šel leta 1920 na volišče in kako si volil!

Le če bodo šli vsi naši pristaši voliti,

se bomo lahko otresli tistih poslancev in ministrov, ki so nam zamenjali 4 krone za 1 dinar, ki so nam odvzeli 20%, ki se z zaščito verižništva skrivajo volike draginje, ki so nam hoteli naložiti tako visoke davke!

Kder ne bo šel voliti,

s tem izdaja svoje kmetstvo in delavske koristi, izdaja svoje otroke, izdaja vero in Cerkev, ki je nasprotna stranke hočejo uničiti.

ŽENE IN DEKLETA.

Spravite svoje matere in brate vse na volišče!

Očetom za 28. november.

Očetje! Ali ste že pomislili, o čem boste 28. novembra odločali? O usodi svojih otrok! Poslanci, ki bodo 28. novembra izvoljeni, bodo odločali, ali se bo v šoli še naprej poučeval veronauk ali ne! Naši nasprotniki varajo ljudstvo in pravijo: Saj se v državnem zboru o veri ne bo govorilo! Kdor tako govori, je ali hudoben, ki hoče ljudstvo s tem zapeljati, ali pa nevednež, ki ne pozna postav. Poglejte postave v raznih državah: povsod boste našli med glavnimi postavami tudi šolske postave, ki govorijo tudi o tem, ali se veronauk poučuje v šoli ali ne, ali otroci gredo k sv. maši in k sv. zakramentom ali ne. Zakaj se ne Francoskem, Italijanskem in mnogih drugih državah otroci ne učijo veronauka v šoli? Zato ne, ker glavne državne postave tako določajo. In kdo je delal te glavne državne postave? Poslanci, ki jih je ljudstvo izvolilo in poslalo v državni zbor. Če bi na Francoskem, Italijanskem in v drugih državah imeli večino krščanski poslanci, bi veronauk in križ ostali v šoli! Kako bo pri nas v Jugoslaviji? Protikrščanske

stranke so že večkrat pokazale rogove. Znan vam je protiverski šolski načrt, ki so ga skovali liberalni protikrščanski učitelji, profesorji in ga je liberalni minister Davidovič poslal med svet. Ta šolski načrt hoče odpraviti veronauk iz višje gimnazije, in sčasoma tudi iz drugih šol, vzeti hoče sv. Cerkev vse pravice do šole, krščanskim staršem pa dovoljuje, da smejo šole zidati, plačevati in popravljati, govoriti pa ne bi smeli pri šoli nič! Verni stariši so proti temu načrtu protestirali in liberalci so ga potegnili za se da nazaj!

Pri nas na Slovenskem smo tako srečni, da imamo za šolstvo krščanskega poverjenika. V Bosni pa je poverjenik za šolstvo liberalci Grdič, prepovedal dijakom srednjih šol vstopiti v Marijine družbe. Kdor postane član Marijine družbe, je iz šole izključen.

V Vojvodini je liberalni šolski minister Prubičević nastopil z vso ljutošjo proti veronauku v šoli. Odpravil je veronauk v višjih razredih srednje šole

Cerkvi je odvzel šole in jih sprejeli v državo se le in zdaj bi rad uropal še šolski zaklad.

V Novem Sadu so katoliški gimnaziji vseh osovico poslopja. Mestna uprava v Somboru je katoliškemu samostanu odvzela šolske sobe.

Pred kratkim je imelo „Društvo jugoslovanskih profesorjev“ zborovanje v Beogradu. Ko so razpravljali liberalni profesorji o srednjih šolah, se sklenilo, da se odpravi veronauk na višjih srednjih šolah kot obvezen predmet.

Če pogledate programe nasprotnih stranč, najdete v njih to: V programu liberalne (demokratske) stranke beremo: „Šolstvo se mora v vsi državi enakomerno razviti. Zasebna učiteljska so nedopustna.“ Po liberalnem programu bi morala vse šole v državi urejevati edino osrednja vlada v Beogradu. Mi ne bi imeli za šole svojega poverjenika, učitelje in šolske nadzornike bi določala naravnost osrednja vlada. A zakaj pa hočejo liberalci, da naj šole ureja samo osrednja vlada v Beogradu? Zato, ker upajo, da bodo v Beogradu imeli večino protiverske stranke in da bodo tako s pomočjo osrednje vlade lahko pregnali veronauk iz šole. Dalje pravi liberalni program: „Zasebna učiteljska so nedopustna.“ To pomeni, da se morajo vse samostanske šole, kjer se vzgajajo toče učitelje, zapreti. S tem v zvezi je tudi, kako sodi program liberalcev o cerkvi. Takole pravi: „Klerikalizem (to je katoliška Cerkev, op. ur.), ki ga vodi šel v italijanskem Rimu (to je papež, op. ur.), bomo pregnali, dokler ga ne preženemo iz Jugoslavije. Treba ga je zatreti.“ Ali ne pomenijo take besede v programu naravnost boj katoliški Cerkvi, ki ga imenujemo kulturni boj? In če napovedujejo liberalci boj Cerkvi, ali menite, da bodo pustili veronauk in križ v šoli pri miru, ako zmagajo? Povemo še, da je ta liberalni program sestavil in govoril tisti dr. Gr. Žerjav, ki so ga hodili Samostojni lansko leto 23. novembra v Ljubljano pozdravljati. S tem Žerjavom in njegovim programom bodo šli samostojni tudi v državnem zboru, če jih bo kdo volil. Ker so z liberalci gredo šole istih misli, zato tudi samostojni v svojem lasinem programu o šoli niti besedice ne zinejo.

Socialni demokratje pravijo v svojem volilnem programu: „Zahtevamo šolsko reformo, ki naj predvsem osvobodi šole vseh vplivov cerkve.“ Torej veronauk iz šole! Cerkev nima pri šoli nič govoriti. Tako hočejo socialni demokratje in komunisti!

Starši, ali boste pustili, da take protiverske stranke dobijo večino v državnem zboru? In da potem s protiverskimi postavami usunjujejo Vaše otroke raznim brezverskim šolskim ministrom, nadzornikom in učiteljem, ki lahko napravijo iz Vaših otrok brezverce! Tu ne smemo biti malomarni in brezbržni! Eden glas lahko odloči! Edina rešitev je, da gredo vsi, prav vsi na volišče in volijo poslance Kmetске zveze oziroma Slovenske ljudske stranke, koje šolski program pravi: „Od države terjamo, da prepusti verske vzgojo starišem in njihovim namestnikom (učiteljem), ki so jih sami izbrali ali vsaj pripoznali; šola ne se uredna tako, da ne bo nasprotovala verskim načelom otrok, oziroma njihovih staršev. Da se to omogoči, zahtevamo, da smejo v okviru splošnih zakonitih določb vsi svobodno snovati šole in da stariši sami svobodno izbirajo šole in učitelje svojim otrokom!“

Ne pozabite,

da bo od volitev dne 28. novembra odvisna

sreča ali nesreča

Vas in Vaših otrok. Zmagati mora krščanska stranka, t. j.

Kmetске Zveze.

Da bo to mogoče,

nabirajte in darujte zavolilni sklad. Slov. Kmetске zveze

ob vsaki priliki: na zavržnih sestankih, na shodih, v vseli družbi, na godovinah, gostijah. Zbirajte od hiše do hiše, od pristata do pristata!

Pahitro, dane bo prepozno.

Boj za povišanje eksistenčnega minima pri osebni dohodnini.

(Piše poslanec I. Vesenjaki.)

Ko je bivša Avstrija vpeljala osebno-dohodninski davek, je državni zbor določil najprej kot neodkladno del 1200 K, svota se je zvišala na prizadevanje poslancev, v prvi vrsti tudi naših, že pred svetovno vojno na 1600 K.

Ako pomislimo, kaj smo pred vojno lahko dobili za 1600 K, potem lahko trdimo, da je bil osebni dohodninski davek takrat primerno in pravično odmerjen. Gotovo je najbolj zanimivo pri tem davku dejstvo, da ga povprečni naš kmetovalec in mali obrtnik ni plačeval, sedaj pa boste našli med našimi poslastniki in obrtniki le malo ljudi, katerim davčna oblast zadnja leta ne bi bila naprtila tega bremena. Ali se vsi ti ljudje sedaj naenkrat postali bogataši? Ali imajo več dohodkov in manj stroškov, kakor so jih imeli poprej?

Glavni vzroki.

Da plačuje zdaj toliko ljudi osebno dohodnino so vzroki vsakovrstni in zadeva krivda čisto tudi ljudi same. Pred vsem ljudje zanemarjajo proti jasnim določbam postave dolžno napoved in opuščanje govora. Dalje se morebitne napovedi tako pomanjkuje in celo v škodo posameznika samega, da se na to podlagi mora odmeriti krivična osebna dohodnina. Cigram ovajanju in medsebojnem zavidanju ter razpravljanju dohodkov svojega bližnjega danes niti se ne dovolim. To sem v javnosti ponovno povdarjal in kot ena najgrših naših napak grajal. Krivda je tudi v tistem svoječasnem pohlepiju po vojni podpori. Nobena ženska ni mogla nikdar dovolj napovedati, koliko je mož ali sin dnevno pridelal in zaslužil, da bi dobro utemeljila svoje zahtevo po zvišanju podpore. Ali mislite, da takšne pismene napovedi in zahteve kar izginejo iz uradov? Odkrito lahko tudi povdarjam, da imajo nekateri uradniki silne predsodke o dohodkih kmetovalec in obrtnih slojev ter so posebej iz vojnega časa naprej radi takratnih težav in težkoč nekako jezni in nehoti pristranski proti kmetovalec prebivalstvu. Izredne marljivosti naših davčnih uradnikov v korist države — fiskusa — niti ne povdarjam, saj je znano, da je Slovenec najboljši in najvestnejši davkoplačevalec, pa tudi najneutrudnejši in najvestnejši iztirjevalec davkov!

Vojska nam je prinesla poleg omenjenih dejstev še najvažnejše: ogromne množine papirnatega denarja, ki je postal naravnost brezvreden, uradnik pa se je na Slovenskem imel zmiraj besedilo zakona, da je neodkladno del dohodkov 1600 K, za kar si sedaj ne moreš kupiti niti enih prav dobrih hlač, kaj se le oskrbeti samega sebe in rodbino!

Kmetijska zveza v boju za zvišanje neodkladne svote.

Ko smo videli, kako se je v zadnjih dveh letih svetovne vojske začela neprimerno visoka osebna dohodnina, so začeli poslanci že pred prevratom borbe proti njej. Po prevratu so davčne oblasti postopale enako. Zastopniki Jugoslovanskega kluba so torej tudi v Ljubljani pri finančnem delegatu in v Beogradu v parlamentu in pri finančnih ministrih ponovno posredovali proti krivični odmeri osebno-dohodninskega davka.

Prvi uspeh je bil, da je delegat v Ljubljani dovolil na podlagi gradiva, ki sem ga podal, revizijo v posameznih slučajih, kjer so se ljudje pritožili, akoravno so zamudili postavno določen rok. Mnogim je bilo že s tem pomagano vsaj deloma, ob enem pa se oblasti začelo bolj ljudomilo ravnati. Spominjam se tukaj posebej dr. Konrada Šmida, ki je na moja posredovanja šel mnogim prizadetim v pljuškem okrajnem glavarstvu prav lepo na roke.

Drugi korak naš je bil, da smo spodbijali veljavne prejšnjih, večinoma nemškutarskih komisij. Ako bi nam občine in njeni zaupniki šli z dobrem razum-

mevanjem za stvar boljše nasproti, bi se pri odmeritvi lahke odpravila še marsikatera krivica. Toda iz kmetovalec in obrtniki nismo mogli dobiti zaupnikov, kajti večina predlaganih se je zbalala dela ali pa zamere pri soobčanih. Da se na ta način, ako se sedi za pečjo, in zabavlja in jadikuje, ne zboljša prav nič, je tudi jasno.

Tretji korak naprej je bil, ko smo dobili v Jugoslovanskem klubu takratnega finančnega ministra dr. Velizarja Jankoviča in smo mu dokazali na posameznih slučajih, da je treba zvišati ono davkoprosto svoto pri osebni dohodnini. Ta radikalni minister je bil prvi, ki nam je to tudi obljubil in je v tem oziru naložil svojim uradnikom, naj pripravljajo potrebne predloge.

Tisti čas in že prej pod Ninčičem smo razpravljali v finančnem odboru tudi o vladinem predlogu, da se obdavi vojni dobički. Ta predlog pa je zasnovan popolnoma na davčnem zakonu o osebni dohodnini in tako sem imel priliko, da sem govoril o osebni dohodnini ponovno v imenu Jugoslovanskega kluba v finančnem odboru.

Med vlado demokratov in socialistov, ko je bil finančni minister dr. Veljkovič, se ni v zadevi osebne dohodnine za zboljšanje in pravično odmerjanje zgodilo prav nič. Sploh je ta doba za našo državo in za naše ljudstvo najneugodnejša. Vladalo se je brez parlamenta in odločevali so deloma beograjski bankirji in absolutisti, kakor sta dr. Žerjav in njegov zaščitnik Pribičević. Demokratiški poslanci in demokratiški ministri pa so na državne stroške potovarjali prave mesece izven države. Ker nismo hoteli izven takšnih razmer, klicali smo ljudstvo v obrambo in v boj proti tem škodljivcem. Po Štajerskem in Kranjskem se je vršilo vse polno shodov, kjer smo sklepali resolucije proti demokrasko-socijalistični vladi in v začetvi osebne dohodnine.

Vsa ta borba je imela delni uspeh, da se je čutil prisiljenega v zakon o proračunu za leto 1920-21 finančni minister Stojanovič predložiti, da se davkoprosta svota 1600 K zviša na 3200 K.

Pri razpravi o proračunu sem v smislu sklepa na shodih, posebej še v smislu sklepa na veličnem shodu ob orlovskem taboru predložil in zagovarjal, da se davkoprosta svota zviša na 10.000 K. Po dobitih razjasnjenjih in razpravah je dr. Brezigar predlagal, da se složimo na svoto 7200 K. Vsi člani finančnega odbora in tudi direktor dr. Konjovič kot zastopnik finančnega ministra se je izjavil, da sprejme ta predlog, ako jaz odneham. Da pridobim vsaj približno to, kar sem po nalogu svojih tovarišev-poslancev moral, sem se uklonil in tako je v finančnem odboru bil sklep na svoto 7200 soglasen, odobrila ga je tudi vlada, odnosno zastopnik finančnega ministra. Toda tukaj se spet pričnejo v škodo ljudstva demokrasko neodkritosrčnosti in intrige!

Demokratom ni bilo do tega, da se v parlamentu razpravlja o proračunu, demokraskemu finančnemu ministru pa ne do tega, da bi izvršil naš soglasen sklep in olajšal slovenskemu ljudstvu bremena. Finančni minister je torej šel raje k svojim tovarišem v klub, kakor pa pred parlament. In v demokraskem klubu so določili tri bankirje, da so ti odločevali v imenu demokratov, ali izpremembe finančnega odbora odobrijo ali ne. Tukaj so bankirji rekli, naj le naši ljudje plačujejo in znižali so svoto 7200 K na 4800 K. S tem so dali tudi brez svojih lastnih demokraskim zastopnikom v finančnem odboru, dr. Puc in dr. Brezigarju, pustili ju na cedilu in udarili ljudstvo.

Finančni minister pa je napravil še eno neiskrenost in nedoslednost. Ko je odbor razpravljal, odpravil se je minister na pot v Bosno in Črnogoro, namesto da bi bil pri sejah. Z dr. Lorkovičem sva se dogovorila, da proti temu najostrejšo nastopiva v o-

boru. To sva tudi izvršila in finančni minister se je čutil prisiljenega izjaviti, da ga demokraski minister Draskovič in direktorji in načelniki obvezno zastopajo. Kako je po svojem povratku g. finančni minister Stojanovič držal svojo obvezo, to sem povedal zgoraj.

V tem položaju je Jugoslovanski klub storil v obrambo ljudstva zadnje korake: meni je naročil, da sestavim spomenico za ministrskega predsednika in finančnega ministra. Tu odločno povdarjamo spet osebno dohodnino v imenu kluba sva šla — jaz in poslanec dr. Hohnjec — ter izjavila, da mora klub izstopiti iz vladine večine, ako ostane omenjeni Stojanovičev proračun neizpremenjen. Seveda smo si zagotovili tudi, da grede Hrvati z nami in radikalec bi nas gotovo podprli.

Ker v parlamentu torej ni bilo razprave, smo rekli, da mora ministrski svet o tem in celem proračunu odločevati. V trenutku, ko to pišem, še o osebni dohodnini odločitev ni padla. Gotovo pa je, da se eksistenčni minimum zviša vsaj na 4800 K.

Na polovico poti.

Dosedaj opisano prizadevanje lahko označimo kot polovico poti do popolnega uspeha. Najhujše zapreke se podrte in nadaljevanje do popolnega uspeha bo v bodoče nekoliko lahkajše, kakor pa dosedanja borba.

Kaj smo bistveno dosegli? Dosegli smo v glavnem sledeče:

1. Neodkladna svota se je zvišala od 1600 K na 4800 K, to je več po številu in še bolj po valetu, kakor v Nemški Avstriji in na Češkem, kjer imajo naprej isti dohodninski zakon.

2. Oblasti odmerjajo davek v mnogih slučajih bolj obzirno in pravično, kakor so to delale dozdaj.

3. Ta davek plačujejo od zdaj naprej vse pokrajine izven Črnogore, Srbije in Makedonije, ker se je ukinila znana madžarska novela, ki je določevala do 10.000 K prostost.

4. Odbori za presojanje se lahko sestavijo drugače, da bodo lahko zastopali res ljudstvo posamezni zastopniki.

Kaj je treba še doseči?

Da bo osebno-dohodninski davek pravičen, pa je treba doseči še sledeče:

1. Davek se mora razširiti popolnoma na vse pokrajine brez razlike in predpisovati enakomerno v posameznih slučajih. Imam pa skoraj prepričanje, da je ob sedanjih velikih kulturnih in gospodarskih razlikah v posameznih pokrajinah to do popolnosti doseči težko, ker tudi davčna oblastva povsod po svoji vzgoji in svoji tehnični izobrazbi tega izpeljati niso zmožna. Zato naj se osebno-dohodninski davek določi kot edev izmed onih, s katerim bo razpolagal bodoči pokrajinski zbor.

2. Davčni zakon sam se mora precej izpremeniti, da bo uvaževal resnične pridobinske razmere. Posebej v določbah o presojanju kmetovalec dohodkov bo treba novih, pravičnejših in tudi za ljudstvo jasnih in razumljivih določil.

3. Davkoprosta svota (eksistenčni minimum) tega davka se mora zvišati, dokler obstoji sedanja maloverdnost denarja.

Tako sem podal kratek pregled naše borbe o tem davku. Lahko trdim: borba je bila težka, zahtevala velike truda, dela in znanja, končana pa še ni. Sklepe opozarjam čitatele na svoje razprave o osebni dohodnini v „Slov. Gospodarju“ in na dr. Žunove knjigo o osebni dohodnini, da si bodo znali vsaj malo pri napovedi pomagati.

Glede tega davka, kakor drugih takšnih zadev pa velja stara resnica: pravica se pridobi in zmaga le v trdi in vztrajni borbi; zato pa le bistrice glavo sebi in drugim, da se boste boljše branili!

„Kmetijski list“ na laž postavljen.

„Kmetijski list“ je v številki 41 z dne 7. oktobra pisal o skandalu pri Kmetijski družbi, ki da je slovenske vinogradnike oškodovala za deset milijonov! Našega poverjenika za kmetijstvo, kmeta Jana in dr. Verstovška napada tako: „Sredi meseca avgusta je imela Kmetijska družba silno ugodno ponudbo in sicer po 26 nemškoavstrijskih (okroglo 10 naših) kron za kilogram galice, ki jo je bilo treba nemudoma sprejeti. Družbeni tajnik je od družbenega predsednika g. Jana zahteval dovoljenje, da sme kupčijo po tej ugodni ceni takoj skleniti. Toda predsednik je dovoljenje odklonil, češ, da mora zadeva priti pred sejo, ki pa ne more biti pred dnem 16. septembra. Glavni odbor je potem imel čez nekaj tednov sejo. Določila tvrdka, ki bi lahko nabavila družbi galice, pa seveda takrat ni bila več vezana, ter je že davno pred sejo sporočila, da stane kilogram galice že 18 nemškoavstrijskih kron. Danes je cena modri galice v Nemški Avstriji že nad 40 nemškoavstrijskih kron! Ostane tedaj dejstvo, da bo po krivdi Kmetijske družbe ves nepotreben izdatek za naše vinogradništvo leta 1921 znašal v Sloveniji blizu 10 milijonov nemškoavstrijskih kron. Odgovoren za to ogromno škodo je družbeni predsednik.“

Koliko je na tem resnice? Vodstvo Kmetijske družbe za Slovenijo odgovarja v „Kmetovalcu“ št. 19 na ta lažnjivi napad sledeče: „Za začetkom julija je Kmetijska družba zasledovala cene galice na svetovnem trgu. Iz Nemške Avstrije je bilo sicer par ugo-

dnih ponudb zasebnih tvrdk, ki pa niso mogle zagotoviti prostega izvoza iz te države, ker je avstrijska vlada potem svojega Warenverkehrsbeureau na Dunaju prevzela v svoje roke ves promet z galico, in kolikor prihaja v poštev za izvoz. Od tega urada pa je prišla še le v zadnjem času ponudba na galico, in sicer po 50 avstrijskih kron za 1 kg, t. j. nad 20 jugoslovanskih kron. Ponudbe po 26 nemškoavstrijskih kron julija meseca (torej) ni bilo mogoče smatrati resnim, ker ni bil zagamčen izvoz iz Avstrije in so nam bile lanske in letošnje izkušnje pri dobavi modre galice iz Nemške Avstrije dobra šola, da se od tam ni zanašati na pravočasno dobavo tega blaga.

Družbeni tajnik je prve dni septembra opozoril predsednika g. Jana na prvo resno in ugodno ponudbo. Ker se je šlo pri tem za večmilijonsko kupčijo je bil mnenja, da mora o tem odločiti družbeni odbor. Na pripomnjo tajnika, da ni mogoče čakati na odborovo sejo, je takoj sklical odbornike, ki se nahajajo v Ljubljani, da o tem odločajo. Dne 6. septembra je bil ta posvet, 7. pa je bila kupčijska pogodba sklenjena in podpisana. Družbeni predsednik (Jan) je torej storil vse korake, da se sklene čim ugodnejša kupčija in ni torej ničesar zamudil. Družbeni predsednik kakortudi tajnik nista hotela sama sklepati tako velike kupčije, da se jima ne pripeti to, kar se je zgodilo družbenemu generalnemu ravnatelju, ko je glavni odbor razveljavil že sklenjeno kupčijo z modro galico. Odgovornost za tako veliko svoto mora pač

prevzeti več odbornikov, ne pa predsednik sam. Se manj, da bi družbeni tajnik sam prevzel nase tako odgovornost.“

Omenimo še, da urejuje „Kmetovalec“, ki je Samostojno tako na laž postavil, liberallec Rado Lah, ki mu samemu ni bilo najbolj po volji, da je moral objaviti to pojasnilo. Pa je moral!

Tako je s tisto desetmilijonsko škodo, ki jo „Kmetijski list“ lažljivo očita Kmetijski družbi. Zato pa se je Samostojna tako zagnala v predsednika Kmetijske družbe in njen odbor? Zato ker je predsednik in ves odbor naš. Samostojni pa bi radi dobili Kmetijsko družbo v svoje roke, da bi jo izrabili v svoje strankarske namene in lovili z njo pristave, kakor so jih lovili pred dobrim pol letom s koruzo. Da to dosežejo, zmerjajo in lažejo čez sedanji odbor in predsednika družbe. Nalagati hočejo ljudstvo, kako da je sedanji odbor družbe in njen predsednik za nič da bi ljudstvo v kmetijskih podružnicah in v Kmetijski družbi ne volilo več pristašev Kmetijske zveze, ampak liberalne samostojne trgovce, gostilničarje, kmetске oderuhe in veržnike. „Kmetovalec“ jim je dal krepke odgovor. Se krepkejši odgovor za to laž pa njia bodo dali naši možje 28. novembra pri volitvah v ustavodajni zbor in pozneje pri volitvah v Kmetijsko družbo, kjer mora zmagati in tudi bo zmagala lista Slovenske kmetске zveze!

**Pristaši,
zbirajte za volilni sklad!**

Politični ogled

Jugoslavija. Naš regent Aleksander se je mučil nekaj dni na Grškem v Atenah, kjer so pokopali grškega kralja Aleksandra. Regenta je spremljal na tem potovanju vojni minister Jovanović. — Pogajanja med Jugoslavijo in Italijo radi jadranskega vprašanja se bodo začela 7. t. m. v Rapalli pri Genovi.

Avstrija. Po Avstriji in na Madjarskem se močno širi gibanje za vrnitev cesarja Karla na avstrijski prestol. — Povsod po Avstriji je že zakrilito pomankanje moke in kruha. Avstrijski državniški še beračijo okrog po svetu za krahom za vedno gladno avstrijsko republiko. Radi slabe prehrane je že bilo po večjih avstrijskih mestih več štrajkov. — Avstrija bo prevzela Koroško v svojo upravo 5. t. m., ko se umaknejo iz Koroške naši uradniki in orožništvo. Avstrijska uprava na Koroškem bo nekaj časa pod nadzorstvom entantne plebiscitne komisije. Po več koroških občinah so že uvedli revizije živeža in živine.

Angleška. Milijonska rudarska stavka na Angleškem je že končana in pričnejo stavkarji 5. t. m. zopet z rednim delom.

Grška Mesto umrlega grškega kralja Aleksandra je izvolila zbornica admiralov Konduriotis za začasnega vladarja Grške, dekler ne zasede prestola postaven dedič grške vladarske hiše.

Rusija. Boljševiška vojska se bo sedaj lotila napadov proti generalu Wranglu, proti kateremu so že vrgli Rusi 32 divizij pod poveljstvom Kamenjeva. Enkrat so baje boljševiki Wrangla že poranili.

Amerika. V Zedinjenih državah se vršijo sedaj volitve za novega predsednika. Mesto Wilsona bo prečrli pri teh volitvah republikanec Harding.

Kmetska zveza.

Program.

Volilni shodi KZ.

V nedeljo, 7. novembra:

Kozje, zjutraj po maši.
Imeno, popoldan.
Št. Vid pri Ptuj, po rani maši.
Leskovec, po pozni maši.
Zavrč, po rani maši.
Sv. Trojica v Halozah, po rani maši.
Varšenina, po rani maši, govori minister I. Roškar.
Konjice, po večernicah, govori dr. K. Verševak.
Tešarje, po rani maši.
Dobrna, po večernicah.
Stranske, po rani maši.
Zreče, po rani maši.
Sv. Marijeta ob Pesnici, po večernicah govori Roškar.
Trbovlje, po rani maši.
Sv. Križ pri Ljutomeru, po rani maši Slomškovi dvorani.
Cven pri Ljutomeru, popoldne ob dveh.
Sv. Lenart nad Pivole pri Hočah ob 11. uri, po sv. maši.
Sv. Lenart nad Laškima po sv. maši.
Vransko po rani maši, Pišek.
Novascerkev pri Celju po rani maši.
Dobrna, po večernicah.
Sladkagora pri Smarju, po rani maši.
Št. Vid pri Grebainem po večernicah.
Hoče pri Mariboru, po rani maši.
Vurberg pri Ptaju, po večernicah.

V nedeljo, dne 14. novembra:

Limbuš pri Mariboru, ob 9. uri.
Smarje pri Jelšah v županištvu po rani maši.
Grlice pri Flor Verku ob treh popoldne (Sladkagora, Sv. Peter, Sv. Ema, Zibika).
Podsreda po večernicah.
Sv. Peter pod Sv. gornjo, po rani maši.
Sv. Lovrene na Peherju, po rani maši.
Cirkevec pri Pragerskem po raznem sv. opravilu pri županu Goljatu.
Petrovče, po rani maši.
Galiojja, po večernicah.
Ormož po rani maši.
Velika Nedelja po pozni maši.
Sv. Lenart (Cvetkovi) popoldne ob treh.
Sv. Marko pri Ptaju.
Središče po večernicah.
Sv. Lovrene na Dravskem polju po pozni maši.
Majšperg, po večernicah.

Poročila.

Volilni shod SKZ v Brezju se je vršil na dan Vseh svetnikov in je prav lepo uspel. Udeležili so se ga v obilnem številu možje-volilci in sle-

dih izvajanjem govornikov iz Maribora. Posebno zanimanje je vzbudil s svojim poročilom o samostojnosti in njih zabavljanju g. Florjančič Jakob od Smilavža, ki je vso samostojno farbarijo na lastna ušesa slišal v Račah in jo je že tam primerno zavrnil. G. Florjančič je povdarjal, da mora vsak zaveden kmet spoznati, da samostojnim ni za drugo, kakor za razcepjenje kmetov. Shod je pod vodstvom posestnika Maher Jurija sprejel pet resolucij, glede vojaštva, carine, ženske volilne pravice, cen in regulacije Drave. Nekaj socialističnih (komunističnih) zapeljancev je šlo od shoda jezo hladit v gostilno. SKZ koraka zmagi nasproti.

Zadnje nedelje, dne 31. m. m. je zborovala Slovenska kmetska zveza v Framu v gostilni g. Stampfl. Kandidat domačin g. Černe je žalibog obolel tako, da mu zdravnik ni dovolil govoriti na shodu. Zrivoval pa se je toliko, da je vstal, shod otvoril in zaključil. O programu Slovenske kmetske zveze in o nasprotnih strankah je govoril dr. Franc Jankovič. Navzoči so bili domači volilci v velikem številu, ki so kazali mnogo zanimanja za politična in gospodarska vprašanja. Nasprotniki so se vedli mirno in dostojno. Vsled tega ni prišlo do nobenega spora ali do kakega spopada. Tako bi se morali shodi vršiti vsednjsod.

St. Janž na Dravskem polju. V nedeljo dne 31. pret meseca se je vršil tukaj volilni shod Slov. kmetske zveze, ki je bil obiskan številno tudi od pristašev Samostojne. Govornika iz Maribora revizor Barle in ekonom Golob, sta v daljših govorih razvila političen in gospodarski program naše stranke, proti kateremu so samostojni zaslepljeni, na čelu jim župan Jakob Golob, zamažaj iskali tehtnejših ugovorov, ker je marsikateri samostojnež odobral na črt naše samouprave. Tudi samostojni kmet Alojz Eric ni vedel nič pametnejšega, kakor zagovarjati krušnega očeta Samostojne, dr. Zerjava. Motili so sicer govornike, a se je vršil shod kljub temu še dostojno, kar si naj štejejo tukajšnji samostojneži v malo čast. Shodu je predsedoval naš odlični pristaša Anton Golob, posestnik, ki je s svojim možatim nastopom veliko pripomogel za mirno zborovanje.

Gornja Poljskava. Dne 1. t. m. se je tukaj vršil volilni shod SKZ, katerega se je udeležilo veliko število naših zvestih somišljenikov. Shodu je predsedoval g. Martin Koren, posestnik in župan. G. poslanec Pišek je govoril o nedelavnosti sedanjega parlamenta, o krivicah, ki so povzročili neznošno dragino, nadalje tudi o uspehih, katere so dosegli poslanci SKZ. Opozarjal je na važnost bližnjih volitev in navdušil navzoče, da se gotovo udeležijo važnih volitev v ustavotvorno skupščino. Za njim je govoril g. A. Gojčič, kmetski sin, o nasprotnih strankah ter zavrnil prav krepko par socialnih demokratov in samostojnežev, ki so hoteli shod motiti. Shod je pokazal, da so naši somišljeniki trdni in značajni, se ne dajo od nikogar premotiti, kar be prineslo na dan 28. nov. sijajno zmago.

V Ločah se je vršil na dan Vseh svetnikov nad vse pričakovanje lepo uspeli shod naše Slovenske kmetske zveze. Shodu je predsedoval načelnik krajevne organizacije naše SKZ, g. Anton Grosek. Kot prvi je v lepih besedah obrazložil program naše SKZ župan iz Ponikve in bivši deželnozbornski poslanec g. Jakob Vrečko. Za njim je govoril o težnjah našega kmetskega ljudstva in o razdiralnem delovanju raznih protiverskih zgagarskih strank vladni komisar g. dr. Josip Leskovar iz Maribora. Ko je še v kratkih besedah opiral način tokratnih državnozbornskih volitev urednik Stupan, je predsednik zaključil shod, ki nas je uveril v prepričanju, da se nahaja ogromna večina naših vrlin župljanov neomajeno v taboru naše Slovenske kmetske zveze.

Shod, kateri se je vršil v nedeljo dne 31. oktobra po večernicah pri Sv. Jerneju nad Ločami, je v vsakem oziru prav dobro uspel. Shod je otvoril in prav spretno vodil vrli kmet g. Cvahte. Na shodu je kot prvi govoril g. Jakob Vrečko, župan in bivši deželnozbornski poslanec, doma iz Ponikve. V poljudnih besedah je obrazložil program naše Slovenske kmetske zveze in velike zasluge naših poslancev za naše kmetsko ljudstvo. Za njim je govoril urednik Stupan o raznih protiverskih strankah, in o njihovem kvarljivem delovanju. Shod nam je porok, da bo v kratkem za vselej odklenalo raznim zgagarskim strankam v prelepi šentjernejški župniji.

V Cadramu se je vršil v nedeljo zjutraj po rani maši shod naše Slovenske kmetske zveze, kateri je bil jasen dokaz, da versko in narodno zavedni župljani prelepe čadramske župnije odklanjajo z vso odločnostjo pogubonosno in razdiralno delovanje raznih zgagarskih in brezverskih strank. Shod je otvoril in mu predsedoval gerent g. Anton Leskovar. Govoril je na shodu vladni komisar mariborski g. dr. Josip Leskovar. Stevilni poslušalci so z velikim zanimanjem sledili govornikom izvajanjem. Nad vse lepo uspeli shod je najboljši dokaz, da v lepi čadramske župniji ni prostora za razne zgagarske in protiverske stranke, ki poznajo našega kmeta še le takrat ko se bližajo volitve.

Volilni shod, kateri se je vršil v nedeljo dne 31. oktobra na Ponikvi, je bil v vsakem oziru zelo zadovoljiv. Na shod, katerega je otvoril in kaj spretno vodil ugledni g. Zličar, je prišlo lepo število najuglednejših mož iz cele župnije. Kot prvi je govoril domačin, župan in bivši deželni poslanec gosp. Vrečko. V daljšem, lepem govoru je obrazložil program naše Kmetske zveze. Za njim je govoril urednik g. Stupan. Poslanec g. Pišek je v poljudnem govoru orisal za naše kmetsko ljudstvo škodljivo in razdiralno delovanje raznih protiverskih liberalnih

strank v Narodnem predstavništvu v Beogradu. Lupo uspeli shod je porok, da se nahaja ogromna večina versko in narodno zavednih župljanov prelepe župnije, v kateri je tekla zibelka našega nesmrtnega škofa Slomška, v taboru naše krščanske Slovenske kmetske zveze.

Sv. Križ nad Mariborom. Zadnje nedelje je pri nas zborovala ob obilni udeležbi obmejnega kmetskega ljudstva naša Slov. kmetska zveza. Dobro obiskanem shodu je predsedoval domači g. župan Filip Galunder, ki je podal besedo bivšemu ministru dr. Jankoviču, ki je v navdušenih besedah razvijal program Kmetske zveze in pobijal nam nasprotnih stranke. Govorniku je ljudstvo navdušeno ploskalo. Dr. Jankoviču je sledil v besedi Golec iz Maribora, ki je govoril o volilni dolžnosti. Oglasil se je k besedi tudi mladi Urbaš, ki je povdarjal in zavračal nekatere najnovejše samostojne liberalne izmišljotine o naši stranki in naših voditeljih. Svetokrižki shod je javno dokazal, da je naše vrlo slovensko obmejno ljudstvo neomajeno organizirano in navdušeno za Kmetsko zvezo, ki je edini spas za našega kmeta — trpina.

Tinje. Shod SKZ se je vršil pri nas dne 31. oktobra. Po službi božji se je zbralo zborovanje v obilno število zborovalcev, ki so z odobravanjem poslušali govornika. Naša župnija je vsa v SKZ, ki nam je s svojim dosedanjim delovanjem najboljše poročilo, da se bo za naše koristi potegovala tudi v novem ustavodajnem drž. zboru.

Smartno na Pohorju. Na dan Vseh svetnikov smo se zbrali k lepo obiskanem shodu KZ. Na shod je prišlo tudi nekaj samostojnežev, ki so hoteli, najbrž po naročilu od zgoraj, shod razbiti. Ko se jim to ni posrečilo, so jo osramočeni odkurili. Surov nastop samostojnežev je našemu ljudstvu pokazal, kako ljudje se zbirajo v Samostojni. Mi se hočemo zdaj za volitve še z večjo vnemo pripravljati, agitirati hočemo od osebe do osebe, od hiše do hiše. Tudi žene in dekleta, ki smo videli, kako surovi da znajo biti samostojneži, bomo storili vse, da pri nas ne zmaga samostojna, ampak naša krščanska Slov. kmetska zveza.

Sv. Jakob v Slov. gor. Dan 1. novembra je bil za naše tarane dan veselja v prav posebnem pomenu. Kmetska zveza je priredila shod; videli smo naše vrste in si lahko mirno rekli: razven par ljudi, ki ne vejo in ne razumejo, kaj je življenje, ki jim je vse eno, kakšna boji naša bodočnost, je cela župnija v taboru Kmetske zveze. Tako napolnjena od pazljivih poslušalcev se gostoljubna hiša g. Peklarja ni bila menda nikdar. Prelep in poučljiv govor našega prijubljenega in zaslužnega bojevnik za kmetske in delavske koristi je vse navdušil, da so z gromovitimi živjo-klici vsi kakor en mož mu dali zaupnico in mu obljubili, da bodo volili s Kmetsko zvezo. Spoznali smo, da je samo program Kmetske zveze nam v korist in srečno bodočnost. Veliko je pripomoglo k lepi zmagi Kmetske zveze odurno in pobalinsko obnašanje dveh samostojnežev, ki sta s svojimi neumnimi besedami vzela samostojnim marsikaterega pristaša in vse dvomljive nagnila na našo stran. G. Gangl od Sv. Jurija, ki je hotel svojo samostojnost za tisoč K cele prodati, jih je za svoje oslarije takih slišal, da bi bile drugega človeka sram, ostati še med pošteni ljudmi. O našem Ludviku Dolajšu pa se ne splača govoriti; smo vedeli že preje, kakšne snovi je največ v njegovi glavi, na tem shodu pa je v resnici najlepše dokazal, da je vreden glavar svojih samostojnežev. O enem smo prepričani, če ima Samostojna povsod take ljudi za pristaše, potem si bo dalo slovensko ljudstvo dokaz popolne propalosti in nezrelosti, če bo le količkaj volilo s Samostojno, ki bo nosila na njenem čelu večno napis, da je izdajalka slovenskega kmeta in viničarja. G. Dolajš bo sicer zopet treskal z glavo v zid svoje hiše, ko bo to čital, pa mi hočemo biti resnični. Enoglasno sprejete resolucije so sledeče: 1. Izreče se zaupnica g. Roškarju in z njim celi Kmetski zvezi, v katere škafijo bodemo pri volitvah spustili svojo kroglico. 2. Zahtevamo najobširnejše samoupravo Slovenije. 3. Država naj nastopi odločno proti židovskim trgovcem posebno še onim, ki tržijo z obleko, obuvalom in živili. 4. Zahtevamo osnovanje regimentov po pokrajinah, naših slovenskih fantov naj se ne meša med Arnavte in Srbe, kjer nimajo slovenskih podčastnikov in ne katoliških duhovnikov. Vsi nedostaki, ki so se dozdej pokazali, se naj odpravijo, da se s tem ugodi upravičeni želji naših fantov-vojakov. 5. Odpravi naj se trošarina na sol, petrolej, sladkor in druge vsakdanje, za življenje potrebne reči, kakor se je na pristisk dr. Korošca odpravila za vino in jabolčnik. Zahtevamo prost izvoz vina, jabolčnika in žganja. 6. Vlado v Beogradu pozivljamo, da nikakor ne sme priznati plebiscita na Koroškem in naj z vsemi močmi zahteva revizijo glasovanja; kar je na desnem bregu Drave, pa naj ostane brez vsega naše. 7. Vlada naj se odločno loti viničarskega vprašanja ter ga naj reši sporazumno s kmeti in viničarji v obojih korist in prospéh.

Sv. Benedikt v Slov. goricah. Volilni shod dne 31. oktobra se je ob mnogobrojni udeležbi sijajno izvršil. Velezanimivo, prepričevalno poročilo našega kandidata ministra Roškarja je bilo z velikim navdušenjem sprejeto. Sklenili smo vse storiti, da bo naša župnija kar največ glasov oddala za kandidata listo Slovenske kmetske zveze. Za takega kandidata, kot je Roškar, je pač lahko agitirati. Potem so bile sprejete sledeče resolucije: 1. Za samoupravo Slovenije. 2. Proračun naj vedno odobri drž. zbor. 3. Za osebno dohodnino veljaj za podlago čisti dobiček 10.000 K. 4. Z našimi vojaki se naj postopa

Novosko. 5. Protest zoper sleparstva na Koroškem. Koroška južno Drave pripadaj Jugoslaviji. Vlada delaj na to. 6. Vlada naj bolje skrbi za obmejne kraje. 7. Zoper žide. 8. Za hitro napravo železnice preko Slov. gorja.

Sv. Anton v Slov. goricah. Volilni shod zadnje nedelje po večernicah je prenapolnil vse prostore v župnišči. V srca je segala beseda kandidata Roškarja. Prelepo je povdarjal pomen krščanstva v naših dnehi in opisal srečo, ki nas čaka v naši Jugoslaviji, če si jo hočemo priboriti z dobrimi volivami. Kmetka zveza pri nas stoji kot en mož za Roškarjem in za našimi kandidati. 28. november mora biti dan sijajne zmage načel in kandidatov Slov. kmetijske zveze. Župnik Gomilšek se razloži, kako agitiramo za našo zmago. Resolucije so bile iste sprejete kot pri Sv. Benediktu.

Sv. Urban pri Ptujju. Volilni shod Slov. kmetijske zveze, ki se je vršil dne 1. t. m. po rani maži, je stal v znamenju živinske surovosti samostojnih kmetov Simoničevega kalibra. Shod se je imel vršiti v prostorih Klemenčičeve gostilne; mahoma je bila nabita gostilna in se je udeležilo zborovanja precejšnje število samostojnežev. Ko je govornik iz Maribora, ekonom Golob, otvoril shod in predlagal posestnika Čeha predsednikom, so zagnali samostojni suroveži, katerim je načeloval general, harmonika-fabrikant in „kmet“ Simonič, tako huronsko vpitje, da je bilo vsako zborovanje onemogočeno. Simonič v divji in nad vse surovi obliki je predlagal protipostavno samostojnega Koglerja predsednikom, ki se je skliceval na hrupno izvolitev ter zavzel z nerodnimi besedami svoje mesto. Ker je bil shod v gostilni onemogočen, smo se zbrali okoli 150 po številu, v veži župnišča, kjer nam je govornik v daljšem govoru razsolmačil naš program. Naši pristaši so se brezizjemno zgražali nad surovim in živinskim postopanjem samostojnežev; s svojim nastopom so si samostojneži od bili marsikaterega pristaša. Naše vrste so sklenjene bolj kot nekdanj in bomo na dan 28. nov. sijajno pobili samostojnega zmaja z našo volilno zmago, ki bo ustavila obenem tudi Simoničeve mite, katere dobiva od Samostojne lažiustranke. — Shod KZ je dokazal surovost samostojnih in pametno vedenje naših pristašev. Bog živi naše pristaše pri Sv. Urbanu.

Jirsovci. Tu se je vršil v nedeljo, dne 24. t. m. sestanek somišljenikov KZ, ki so si ob tej priliki ustanovili svoj krajevni odbor. Zborovanje se je vršilo v hiši uglednega našega pristaša, posestnika Janeza Kurboš, na Gomilah. Načelnik krajevnega odbora KZ za Vurberg, g. Janez Rašl, nam je obrazložil pomen organizacije ter obširno orisal program naše stranke. Navzoči samostojneži niso motili v nobenem oziru. Sestavil se je sledeči odbor: načelnik Janez Kurboš, posest.; podnačelnik, Bračič Janez; tajnik Tomažič Ignac, posest.; odborniki: Krojzl Leopold, Janez Beziak, župan, Čeh Alojzij, Rojko Matija, Kurboš Franc, Cizerli Martin, Preložnik Jožef, Furbas Franc in Pivec Janez. — Naši vrli možje so s tem pokazali svojo odločnost, ki ne bo nikdar dopustila, da bi se v Jirsovcih šopirila advokatska in liberalna Samostojna. Bog živi naše vrle Jirsovčane!

Kapela pri Radencih. Naš kandidat Franjo Žebot se nam je predstavil dne 1. novembra na zborovanju Kmetijske zveze. Razvijal je v poljudni besedi program naše stranke. Prav posebno smo odobraval njegova izvajanja glede samouprave Slovenije. Med nami ga ni človeka, ki bi se ne navduševal za to, da dobimo Slovenci to, kar nam gre. Le samostojni in demokrati, kakor sta uskoka Zemljič iz Radenc in Nemeč iz St. Jurja so navdušeni za popolno gospodstvo iz Beograda. Našemu lepemu shodu je predsedoval ugleden posestnik Divjak. Ob koncu so nas posetili tudi nekateri gospodje samostojneži. A bili so lepo mirni. Zborovalci so izrekli popolno zaupanje naši krščanski stranki — Kmetijski zvezi. Vsi bomo delovali za njeno zmago.

Ljutomer. SKZ je zborovala dne 31. oktobra po prvem cerkvenem opravilu pri nas. Velika telovadnica je bila nabito polna zavednih mož in mladencev. Shodu je predsedoval predsednik krajevnega KZ, ugleden tržan g. Jakob Dajh. Prvi je dobil besedo kandidat za ustavotvorno skupščino Fr. Žabot iz Maribora, ki je v obširnem govoru razvijal program SKZ in nam je povedal v živi besedi, kako razlikujemo dobre stranke od slabih. Za njim so še govorili bivši deželni poslanec dekan g. Ozmeč ter posestnika Lipovec in Novak. Z viharnim odobravanjem so sledili mnogobrojni zborovalci izvajanjem govornikov in so se sprejele te-1 resolucije: 1. Zahtevamo samoupravo Slovenije, 2. izrekamo zaupnico K. Z. in dr. Korošcu, 3. zahtevamo, da se uvede davež na vojne dobičke, a kmeta in druge sloje se naj razbremenijo.

Ivajnci pri Radgoni. Naš kandidat F. Žebot je priredil dne 31. oktobra v naši vasi volilni shod, katerega smo se udeležili vsi vaščani in tudi sosede. Govor, v katerem nam je razvil program K. Z., smo vsi odobraval, celo taki, ki so bili do sedaj na nasprotni strani. Posebno navdušenje so vzbudila govornikova izvajanja, ko nam je omenjal, da K. Z. zahteva, da moramo Slovenci dobiti svojo lastno deželno samoupravo. Govoril je na shodu tudi g. Jerbič. Predsedoval je shodu načelnik okrajnega zastopa, odličen naš voditelj Trstenjak. Živijo Kmetijska zveza!

V Prekmurju je bil v nedeljo, 31. oktobra v Murški Soboti shod Kmetijske zveze, ki je bil v kljub neprikladnemu prostoru in neprimernemu času dobro biskan. Govorila sta dr. Hohnjec in Ljud. Pintarič. Popoldne je bil prav dobro obiskan shod v Bogojnici, kjer so govorili dr. Hohnjec, Božidar

Sever in domači g. župnik Baša. Na praznik Vseh svetnikov je bil shod v Tišini. Ogromno število ljudi je z zanimanjem sledilo in splošno pritrjevalo govornikom: dr. Hohnjecu in Ljud. Pintariču.

Navodila.

Kako se vrše shodi in sestanki?

Po § 4. shodnega zakona so shodi volilcev od dne razpisa volitve, kjer se ima govoriti z ozirom na volitve — če niso pod milim nebom — popolnoma prosti. Ti shodi ne spadajo med določbe shodnega zakona. Za take shode na primer ne velja, da prihajajo nanje odposlanci političnega oblastva, ki jih tudi razpustiti ali sicer ovirati ne morejo.

Shod se lahko skliče: 1. kot javen in vsakomur pristopen, 2. kot javen, a omejen na somišljenike ene stranke, na člane kake organizacije, 3. kot omejen le na vabljene goste.

Od sklicatelja zavisi, če hoče, da se voli predsedstvo. Sklicatelj določi reditelje. On daje ukaze glede reda na zborovanju, če pa se je volil predsednik, jih daje ta. Kdor se upre sklicatelju, predsedniku ali reditelju, zagreši prestopke, za katerega ga glavništvo kaznuje z globo do 200 kron.

Kdor se neupravičeno udeleži zborovanja, ki je omejeno na vabljene ali na določeno skupino volilcev in ga v kljub pozivu ne zapusti, se kaznuje z globo do 200 kron.

Kdor pa prepreči zborovanje volilcev (bodisi javno ali ne), s tem, da vanj vdere da izrine navzoče ali da se silo upira formalnim ukazom rediteljev, n. pr. da ima iti ven, se kaznuje od sodnije z zapornom od enega tedna do treh mesecev. Če pa se je to zgodilo po dogovoru več oseb, ga zadene strog zapor do šestih mesecev.

Deželna vlada je glede shodov odredila tole:

Shodi volilcev, ki se vrše samo zaradi dogovorov za volitve v ustavotvorno skupščino, se smejo prirejati brez predhodne prijave pri pristojnem političnem oblastvu, ako se ne vrše pod milim nebom.

Domača politika.

Uboga Slovenija!

(Kmetijski dopis iz Slovenskih goric.)

Ko sem čital v listih izjavo liberalnih oziroma samostojnih zaupnikov na shodu JDS v Celju, „da ne rabimo avtonomije Slovenije, ampak da zahtevamo pokrajinsko samoupravo z lastnim središčem za štajersko volilno okrožje“, mi je solza žalosti kanila z očesa, ker sem spoznal, da je naša nasprotna stranka izgubila ves čut za narodno edinstvo Slovencev. Star pregovor pravi: „Kdor je slab gospodar v lastni hiši, ne more biti dober sosed svojim sosedom.“ Slovenec, ki trga svojo lastno zemljo na kose, ne more imeti moči, da bi združevalno vplival na naš troimenski narod. Izgubili smo Primorsko, ostalo še nam je Prekmurje; izgubili smo Koroško, ostal še nam je blejski kot, Gorenjsko, in namesto da bi se zdaj gledali in delali z vso močjo, da bi si zacelili rane in zbirali novih moči za osvoboditev izgubljenih udov, si hočemo še razkosati ostalo telo. Srce Slovenije, Kranjsko z Ljubljano, naj bo del za se, Stajersko s Prekmurjem, naj se priklopi — Varaždinu! Liberalci pišejo: „Poudarja se, da je tudi v Medžimurju in okolici Varaždina močna struja za pridružitve k „podravske pokrajini.“ To sicer radi verjamemo, a proti pridružitvi odločno protestiramo, ker je izključeno, da bi se varaždinsko okrožje z Medžimurjem priklopilo Mariboru ali Celju, ampak nasprotno. In tedaj bi pri nas zavlada zagorske razmere! Uboga Slovenija kam ploveš? Tebe, najlepšo hčerko matere Jugoslavije, hoče raztrgati in prodati lastni brat — verižnik, za skledo leče politične premoči. Zato je nasprotna stranka sprožila to misel in pri tem nesrečnem, razdiralnem delu jo podpirajo vsi samostojni liberalci, nemčurji in stari avstrijski petolizci, verižniki, mešetarji in vojni dobičkarji.

Dolgo časa sem bil nasprotnik plemenske avtonomije in zagovornik centralizma, danes pa, ko sem spoznal, da je idealni centralizem celo našim inteligentnim krogom samo krinka za njih sebičnost, sem postal drugega mnenja. Prišel sem do prepričanja, da se moramo mi kmetje in vsi dobromisleči Slovenci združiti in zjediniti na geslo: Slovenijo — Slovencem! Zgraditi si hočemo svojo hišo, ali skopati svoj grob. Stanovati hočemo pod eno streho, ali leči v eno slovensko jama. Nikdar pa ne bomo pripustili, da bi hledele naše kosti po raztresenih grobovih kranjske ali podravske pokrajine.

Toda na smrt še Slovenci ne mislimo danes. To misel prepustimo našim liberalnim samostojnežem, ki hočejo razbiti domovino. Mi moramo zmagati in veselo nas bo, če bo tudi zmagal srbski in hrvatski kmet, ter si postavil „svojo kučo“ brez liberalnih razdiralcev in samostojnih kimovcev. Najprej se mora vsak zase otresti teh ljudskih pijavk, potem bo šele zavlada mir in bratska ljubezen pod jugoslovansko streho. Mi Slovenci se dobro zavedamo, da s to idejo ne slabimo narodnega jedinstva države, ampak nasprotno — da jo krepimo in jačimo. Kakor ima v nemški državi Bavarec prostor poleg Prusa in Saksoneca, tako bodo tudi v Jugoslaviji imeli prostor Srbi, Hrvati in Slovenci. Naš prevzvišeni kralj naj vlada Srbe, Hrvate in Slovence — sovražniki države pa naj poznajo samo — jugoslovansko pest. In da dosežemo to edinstvo in to moč, je treba najprej, da vrže-

mo pri sedanjih volitvah vse liberalce in samostojne kimovce, ki rušijo pod krinko centralizma naše jugoslovanske narodne moči. Na delo za premilo domovino!

Samostojni in socialisti bratci glede svojih uniformiranih voditeljev. Socialistično kmetijsko glasilo „Ljudski glas“ od 26. oktobra umiva v dopisu iz Celja samostojno zborovanje v Celju, kjer so se pogovarjali samostojni kolovodje o bodočih kandidatih za volitve. „Ljudski glas“ pravi: „Opazili smo, da vodi to zvezo (samostojnih) advokatska klika in da je celo minister za socialno politiko (liberalni advokat dr. Kukovec) počakal na izid te konference (samostojnih). To prodajalcu šnopsa Droleniku so namreč bili ekselencenca (dr. Kukovec) precej priporočeni kmetom... Ker pa le ni bilo pravega soglasja na tej konferenci (samostojnih), so določili samostojni v Celju samo tri kandidate in sicer: potovalnega učitelja Goričana, kmeta Jeseneka iz Dramelj in trgovca z žganjem g. Drolenika. Nato je potolažil navzoče tajnik samostojnežev bivši avstrijski stotnik Sancin, češ, druge kandidate dodamo že sami. Mi se kmetom le čudimo! Saj bi vendar samostojneži poznati avstrijske oficirje, kako so njih in njihove sinove vodili za nos in jih poganjali v strelske jarke. Zato bi vendar smeli od njih pričakovati, da bi sedaj pogнали k vragu te slabe vodnike, sicer se imenujejo samostojneži samo zato, ker znajo sami brez opore stati.“ — „Ljudski glas“ krtači samostojneže, ker imajo za svojega vodjo staroavstrijskega hauptmana in našim kmetom znanega rekvizitorja Sancina. Imajo prav, da očitajo samostojnim kmeta-hauptmana in rekvizitorja, vendar bi morali poprej gg. sodrugi pregledati svoje lastne vrste, našli bi med socialističnimi glavnimi voditelji v Mariboru same oficirje kakor: Gmeiner, ki je bil navdušen oficir in bil urednik socialističnih listov „Enakost“ in „Volksstimme“, Slanovec, oficir in koroški legionar, Zorjan, oficir pri obmejnem povetjstvu, ki je zaplenjal kot oficir mariborske liste. Kraikomalo samostojni in socialisti so si bratci glede svojih voditeljev, ki so na obeh straneh ne kmetje in ne delavci, ampak oficirji-rekvizitorji pri samostojni; pri socialistih pa oficirji, legionarji in cenzorji, sedaj pa navdušeni socialistični sodrugi, če iz prepričanja, to je pa drugo vprašanje!

Samostojna in samouprava Slovenije. Samostojni verujejo to, kar liberalci učijo. Ker pa liberalci večkrat menjajo svoje nauke, kakor jim ravno kaže, morajo tudi samostojni tako delati. Pred meseci še liberalci niti slišati niso hoteli o samoupravi in seveda tudi samostojni ne. Ne samo slovenski, ampak hrvatski in srbski listi so poročali, kako je Urek nastopal zoper stranke, ki zahtevajo samoupravo. Ko se je približal čas volitve, so liberalci in za njimi tudi samostojni začeli trditi, da so tudi za samoupravo. Da niso samo Urek, ampak tudi drugi samostojni govorniki bili proti samoupravi, je dokaz samostojni shod v Št. Janžu na Dr. p. dne 15. avgusta t. l. Hudo se je tam Schnuderl „resnicoljubni“ zalehtaval v dr. Korošca ter mu med drugim predbival, da je ustanovil v Ljubljani posebno kolonialno vlado, kakršne nimajo ne Hrvati in ne Srbi. Seveda je zopet izrekel grdo neresnico, ko je dejal, da Hrvatje nimajo posebne vlade, saj vsak političen abecedar ve, da so razen v Ljubljani za Slovenijo še posebne vlade v Zagrebu z banom na čelu za Hrvatsko in Slavonijo, v Dalmaciji in v Sarajevu za Bosno in Hercegovino. Pa kaj je Schnuderl mar za resnico, njemu je vsaka, tudi najbolj neumna laž dobro došla, samo da lahko z njo hujska zoper duhovnike, Marijine družbe, Kmetijsko zvezo. Kdo je nesramni lažnik, g. Schnuderl, kje je politična banda?

Samostojna — pesja vera.

G. urednik! Vi in še marsikdo se trudi, da bi dokazal, da je Samostojna brezverska ali vsaj veri sovražna stranka. Vsak, ki opazuje delovanje Samostojne, ki bere njen v štajercemv smislu in duhu pisan „Kmetijski list“, ki sliši njene govornike, kako lažejo, grdiijo in obrekujejo duhovnike, Mar. družbo, papeža, krščanske može in stranke, kako zbirajo v stranki vse kmetijske liberalce in brezverce, kako zagovarjajo liberalno učiteljstvo ter blatijo krščansko misleče učiteljstvo, kako se pajdašijo z dr. Zerjavom in drugimi voditelji brezverstva na Slovenskem, kako se Mermolja norčuje iz nauka o nebesih in spovedi, bi mislil po vsej pravici, da so sedmo točko svojih pravil, na katero točko se tako radi sklicujejo, že takoj v začetku zatajili, da so jo le zaradi lepšega iz hnavščine sprejeli. Kako pa se s tem, kar smo ravnokar navedli, goji verski čut in ščiti vero, to je pa skrivnost samostojnežev. To skrivnost nam je nekoliko razjasnil Schnuderl, „resnicoljubni ali lažnjivi klukec“, v svojem govoru v Št. Janžu na Dravskem polju dne 15. 8. t. l., ko je rekel: „Očitajo nam, da smo brezverni, jaz pa trdim, da brezvernih ljudi ni, še pes ima vero. Kadar vidi gospodarja, da se oblači v boljšo obleko, veselo maha z repom, ker ve, da tola kam šla. Da stoji naša stranka na verskem stališču, potrjuje tudi sedmi člen našega programa, ki ščiti vero.“

Zdaj pa veste, g. urednik in cenjeni čitatelji! Zdaj bote razumeli skrivnostno stališče samostojnežev

glede vere. Vedno so napadali duhovnike, pobožnosti, Cerkev, se norčevali iz verskih resnic (Mrmolja), a vedno so vedno trdili, sklicujoč se na sedmo točko pravil, da so verni. Zdaj — po besedah lažnjivega ključa Schnuderla — nam je vse jasno. Oni so sicer zavrgli krščansko vero, zato se družijo z njenimi največjimi sovražniki, a sprejeli so pasjo vero. To je po njihovem popolnoma logično. Učenci liberalcev so in liberalci („Domovina“ in drugi) jih hvalijo, da so dobri učenci. Liberalci pravijo, da je človek od opice, da je samo bolj imenitna žival. Liberalni učenci samostojci pa grede dalje. Če je človek od živali ali je celo žival, zakaj bi tudi temu primerne vere ne imel. Opica jim je manj znana žival, pa so si izbrali psa, da bi po njegovi povzeli svojo vero. Morebiti so se na to živalco, ki je znana po svoji zvestobi, ozrli tudi zato, ker ravno tako zvesto samostojci ubogajo liberalce in jim služijo. Zdaj tudi razumemo, zakaj samostojci vse, kar po krščanstvu diši: papeža, Marijino družbo, duhovnike in krščansko misleče svetnega stana, krščansko stranko, tako besno z lažmi, obrekovanji napadajo in blatijo, kakor tudi pes oblaja popotnika, naj še tako mirno gre svojo pot. Zdaj nam je Schnuderlov govor v St. Janžu, poln laži in steklih hujskarij, razumljiv. Tako uči pesja vera, saj je sam rekel, da ima pes tudi vero, in je s tem hotel dokazati vernost Samostojne kmetijske stranke. Srečen St. Janž, da je tukaj tajnik Samostojne in agrarni nadzornik Schnuderl, proglasil pesjo vero kot uradno vero Samostojne ter nastopil tu kot njen apostol pod vrhovnim vodstvom Mrmolje, ki bo namesto krščanskih nebes, iz katerih se je večkrat v govoru in v listu norčeval, pripravil slovenskemu ljudstvu pasja nebesa. Pesjo življenje pa ni ravno na najboljšem glasu in ne verjamemo, da bi samostojna pesja vera in samostojna pesja nebesa bila kaj boljša. Zato dvomimo, da bote s to vero pridobili kaj več pristašev. Eno pa ste vendar s tem dosegli, glede vere ste se postavili na samostojno pasjo stališče. Le pazite, da ne pride vse skupaj — na psa.

Zopet rekviriranje. Med svetovno vojsko so bili glavni agitatorji sedanje Samostojne najhujši rekvizitorji raznih živil, posebej še živine in žita. Rekviriranje jim je prišlo tako v meso in kri, da sedaj mislijo z nasiljem rekvirirati kroglice za svojo stranko. Pa ne bo šlo. Ljudstvo si je delovanje rekvizitorjev preveč dobro zapomnilo in kliče: proč z rekvizitorji!

Samostojneži so na usta Drogenika v Beogradu izjavili, da so za razredni boj kmetijskega stanu. Tudi se pot je, kakor po navadi, Drogenig drugače govoril, kakor misli on in njegovi pristaši. V „Kmetijskem listu“ beremo več o obrtniških težnjah, kakor o kmetijskih, med kandidati bodo imeli večinoma liberalne obrtnike, krčmarje, mesarje in mešetarje, prave kmete zelo malo. Drogenig in Urek mislita, da zadostuje da se na shodih dereta in v nič devata kmetisko zvezo, na vodilna mesta pri Samostojni pa spravljata le same nekmete, ker šteje Samostojna bore malo zavednih kmetov med svojimi pristaši. Advokat dr. Visenjak, hauptman Sancin, verižnik Kamenšek, mešetarja Drogenig in Mermolja, advokat dr. Florijan Kukovec, krčmar Ivan Lipold, nadučitelj Kocbek, „pisar“ Urek, brezposelni šafar Schnuderl, finančar Pirtovšek, advokat dr. Zabukovšek, agitator brez kmetije Novak, jurist Dobnik in železniški uradnik Hoinigg kot voditelji Samostojne so najboljši dokaz, da je Samostojna liberalna, nekmetška stranka, pribežališče vseh nemškutarjev.

Samostojneži v dveh podobah. Liberalci iz Vrtojbe, general Samostojne Mrmolja, je pri Sv. Križu nad Mariborom radi navzočih pristašev Kmetске zveze hinavsko zavijal oči in trdil, da ni proti duhovščini, istega dne popoldne na shodu v St. Jurju ob Pesnici, kjer so bili sami bivši štajerčijanci navzoči, kateri sovražijo duhovnike radi narodnega dela, pa je krepko udrihal po duhovščini. Mermolja je na isti način „vodil“ na Goriškem liberalno stranko, a temeljito zavozil s svojo politiko tako, da ne upa več domov na Goriško Mešetar Mermolja, ki se nikdar ne prime kmetijskega dela, ampak mešetari in vozari po deželi in vleče tisočake od liberalcev in njih bank, ne da pri nas ničesar dosege. Najboljši dokaz, kolikce daje ljudje na njegovo delovanje, je razpad krajevne organizacije Samostojne v Jarenini, v župniji, kjer prebiva Mermolja že kakih 5 let.

Zakaj mora kmetško ljudstvo biti zoper Samostojno? 1. Zato, ker niso samostojni, ampak odvisni od slovenske demokratske, to je liberalne stranke, 2. Ker cepijo moč kmetijskega ljudstva, ki mora biti edino, da si ohrani svoje pravice. 3. Ker nikoli ne napadajo liberalne, oziroma demokratske stranke, pač pa neprenehoma Slovensko ljudsko stranko, ki se je od prvega dne svojega obstanka borila za slovenskega kmeta in mu priborila vse, kar danes ima. 4. Ker si samostojneži niso upali niti v svoj volilni program postaviti resnične samouprave z zakonodajno močjo, ampak megljeno govorijo zgolj o „pokrajinski samoupravi.“ 5. Ker kmetom pridigujejo, da mora kmeta voliti same kmeta, v resnici pa vodijo Samostojno — „kmetje“ Pirc, dr. Zerjav, Jamnik in tako dalje. 6. Ker niso več svojega obstoja za kmeta nič drugega naredili, kakor da so hoteli razbiti Kmetijsko družbo. 7. Ker se družijo z zastopniki kapitala v Jugoslov demokratični stranki.

Zaščitnik Samostojne je liberalci dr. Zerjav. Kdor ne verjame, mu povemo, da je dr. Zerjav, ko je absolutistično vladal dal Samostojnim za prevoz koroze 40 železniških voz na razpolago, dočim jih niti deželna vlada ni mogla dobiti. Zato pa so tega svojega dobrotnika Samostojni tudi šli pozdravljati 23.

novembra lanskega leta. Samostojna pravi, da hoče „čuvati verski čut v našem ljudstvu.“ Kako hinavske so te besede, kažejo besede njihovega patrona doktor Zerjava v programnem govoru: „Klerikalizem, (to je katoliška Cerkev, Op. ured.), ki ga vodi šef (poglavar) v italijanskem Rimu (to je papež, Op. ured.), bomo preganjali, dokler ga ne poženemo iz Jugoslavije. Treba ga je zatreti.“ Ali menite, da bo Samostojna branila vero in Cerkev, če jo njen šef (vodja) preganja in hoče zatreti?

Drogenik — kmetški prijatelj. Leta 1909. se je pustil sedanji glavni govornik Samostojne stranke voliti v odbor Kmetijskega društva v St. Jurju ob južni železnici in je po njegovi izvolitvi „sladkomilo“, kakor je njegova navada, govoril, da bo vse storil, da se društvo povzdigne. G. Drogenig je govoril, mislil pa kot bivši štajerčijanec in najhujši sovražnik kmetijske organizacije čisto drugače. Z dvema drugima odbornikoma vred je brez sklepa se je šel k sodišču v Celje in napovedal konkurz društva. Nemški sodniki v Celju so Drogeniga opozarjali, da ni vzroka za konkurz, a on je toliko časa pritiskal in cel dan nadlegoval sodnike, da so se končno udali. Se pri obravnavi so sodniki izjavili, da je konkurz popolnoma nepotreben, da bi lahko zadruga, ako bi le pol leta dobro poslovala, primanjkljaj, ki ni znašal niti 2000 K pokrila. Drogenigu se je šlo zato, ubiti kmetško organizacijo in oškodovati zavedne slovenske kmete. Ako bi zadruga naprej delovala, bi lahko sedaj imela, kakor druge zadruge, katere so tudi pred vojno težko izhajale, lepo premoženje in bi kmetom po nizki ceni oddajala kmetijske potrebščine ter uspešno delovala proti blagovnemu oderuštvo. Danes se dela Drogenig velikega prijatelja kmeta, ker dobi mastno plačilo za vsak shod in ker mnogo zasluži z razpečavo blaga Ekonoma, v srečo pa je mešetar, kateri gleda le na svoj dobiček.

Polom „Samostojnih“ v Framu. Zaveden slovenski kmet iz Frama nam piše: Mislili smo, da bo shod „Samostojne“ dne 24. okt. kaj večjega, a izpadel je slabo. Nekaj naših zavednih mož, nekaj socialiste, a samostojnih pristašev iz Frama — nobenega. Govoril je nek Novak iz Sov. Bistrice, od začetka še precej gladko, a ko se mu od ene strani naši, od druge socialisti začeli mešati njegov naučen govor, je prišel iz tira. Pokazalo se je jasno, da tukajšnje ljudstvo ne mara te nove liberalne stranke. Ko so hoteli voliti krajevni odbor in vabili za pristop, je večina zapustila gostilno, ostalo je le par kmetov iz Planin, učitelja Skrbinek stari in mladi (seveda „kmeta“) in par navadnih pivcev. Samostojna bi si pač lahko prihranila to pot v Framu ter ostala kar na Planici. Mi bomo pa poskrbeli, da v Framu ne dobi nobenega volilca. Mi ostajemo vsi zvesti naši krščanski ljudski stranki, kmetški zvezi. Bahače in nerazsodnejše pa privoščimo „Samostojni“.

Samostojna proti ženski volilni pravici.

Samostojni vedno trdijo, da je njim samo le za kmetški stan in njega blago. Tako govorijo, a delajo velikokrat njemu v škodo. To se je pokazalo zlasti takrat, ko so liberalci in socialni demokratje hoteli dati volilno pravico samo študiranim gospodičam in tovarniškim delavkam, ne pa tudi kmetškim ženam in dekletom. Kmetška zveza se je z vso silo potegovala za volilno pravico kmetških žen in deklet in vsak, komur je mar, da bi kmet prišel do moči in veljave, bi moral isto storiti. Saj z glasovi kmetije bi se številno kmetških glasov podvojilo, kmetški stan bi s tem dobil dvakrat toliko zastopnikov in torej še enkrat večjo moč v državi. In vendar so samostojneži delali na vse kriplje zoper to, da bi ženske dobile volilno pravico. Zakaj pa? Kako je to mogoče, saj bi potem vendar kmet imel večjo moč v državi? Da so bili zoper žensko volilno pravico, je bil vzrok samo to, ker so se bali, da bi ženske volile krščansko misleče može za poslance, ne pa liberalnih samostojnežev. S tem so se izdali, da niso krščanskega, ampak protivskega mišljenja ter so obenem pokazali, da oni Loh sovražijo vero, kakor ljubijo kmetški stan; rajši bi izdali kmetške koristi, rajši bi videli, da bi kmet imel polovico manj zastopnikov, samo da ne bi bilo krščanskih zastopnikov več. To so izdajalci kmetških koristi, ne pa bojvniki zanje. Sram bi jih moralo biti, ako bi bili sramu zmožni.

Tudi slavni resnicoljub in lažnjivi ključek Schnuderl se je na shodu v St. Janžu na Dravskem polju dne 15. 8. t. l. ostro izrekel zoper žensko volilno pravico. Ženske namreč malo bolj samostojno mislijo, in se ne bi dale tako od samostojnih lažnjivih ključev farbat, kakor mnogi samostojni može! Hotel je celo s sv. pismom dokazati, da ženska nima volilne pravice, ker to pravi: pod oblastjo moža boš. „Vsled tega“, je rekel, „žena ni več kot mož in tudi ne bi smela imeti volilne pravice.“ To vam je modrost! Ker žena ni več kot mož, ne sme voliti. Ubogi samostojni možgani, kaj vse morate prekuhati! Ta Schnuderl bi rad z ženskami delal, kakor so pagani delali, niso jih imeli za enakovredna bitja, njihova igrača so bile, pravice in svobode niso imele. Tako menda uči Schnuderlova pesja vera o pravicah žensk, krščanska govori drugače. Schnuderl se boji zaradi ženske volilne pravice preprirov, ki bi privedli do lo-

žitev zakona. Če ne bo drugih vzrokov (pijančevanje, surovo rvananje, nezvestoba itd.), potem bodo malo ločitev. Vsak naj drugemu pusti prostost, pa bo mir. Prigovarjati na dobro stran je dolžnost, siliti pa ne, in se tudi ne more. Ali misli Schnuderl, da bi morala žena vsako še tako napačno ali pa zlobno manjenje ali volje možovo ubogati? To bi bilo pesjo razmerje, je pa krščansko, ali pa človeško. Lepa bodočnost se obeta ženskam pod samostojneži! Kako nežen je g. Schnuderl do žensk, kaže njegov stavek: Ko bi moja žena hotela vplivati na mene, da bi volil po njeni želji, jaz ji dam tako brco, da bi zletela čez Ocean v Ameriko, da bi se nikdar več ne vrnila. Čudovito fino, viteško, zelo samostojno obnašanje. Tako bi se menda poravnala različna mnenja po prepriših pesje Schnuderlove vere in manire. Kaj pa, g. Schnuderl, če bi se stvar zasukala, pa bi vam vaša žena tako brco dala? Ne vem, če bi vas v Ameriki z veseljem sprejeli, ker tam zelo spoštujejo ženske in si jim dali volilno pravico. Morebiti pa bo slovensko kmetško ljudstvo s samostojci naredilo po vašem receptu ter jim dalo pri volitvah zasluženo — brco!

Socialisti proti veronauku v šoli. Socialni demokrati so izdali poseben proglas za volitve. V tem proglasu pravijo: „Zahtevamo šolsko reformo (preobnovo), ki naj predvsem osvobodi šolo vseh vplivov cerkve.“ Torej katoliška cerkev nima pri šoli nič več govoriti. Tudi njen služabnik, duhovnik ne sme več v šolo. Kdo jih bo učil veronauk? Otroci tudi ne bodo hodili skupno k sv. zakramentom, ne k sv. maši! Rastli bodo brez vere, brez vzgoje. Posledice za to pa bodo nosili starši, ki jih bodo otroci še manj ubogali in na stare dni še slabše z njimi ravnali, kakor se zdaj že pogosto godi! Če se bo kakem socialistu na stare dni od otrok slabo godilo, naj se nič ne pritožuje, saj je sam glasoval za stranko, ki hoče wreči veronauk iz šole.

Kmetške stranke na Hrvaškem. Tudi na Hrvaškem skušajo razni liberalni mogotci pridobiti kmetško ljudstvo z raznimi kmetškimi strankami, kakor to pri nas skušajo liberalci s Samostojno kmetijsko stranko. Voditelj Hrvaške ljudske stranke doktor Simrak je na zboru zaupnikov Kmetске zveze v Ljubljani opisal kmetške stranke na Hrvaškem tako: Pri nas imamo mnogo kmetških strank. Pred tremi dnevi smo dobili še eno novo kmetško stranko, ki ji načeluje siromašni milijonar in kapitalist dr. Poljak. Ta ustanovitelj stranke pravi, da doslej demokratska stranka (liberalna) ni dosli storila za kmeta, zato se hoče on pobrigati za siromašne seljake. A mi na Hrvaškem vemo, da porabi ta gospod na leto več za parfum za svoje lice, nego mnoge hrvatske vasi za sol (Smeh). Druga „seljačka stranka“ (kmetška) pri nas je Hrvatska zajednica. Ta stranka misli, da je mogoče reševati razna kmetška vprašanja, n. pr. vprašanje agrarne reforme na ta način, da gre skupaj z grofom Eltzom, ki ima 33.000 oravov zemlje. Tretja kmetška stranka pri nas so radičevci. Ta stranka danes sploh ne vodi kmetške politike, ampak samo državno-pravno politiko. Skozi 15 let svojega delovanja ni pokazala nobenega smisla za kako gospodarsko organizacijo med kmeti. Današnje svojo politiko gradi ona na nezadovoljnost širokih mas, ki je po sledica svetovne vojne. Med kmeti širi Radičeva stranka fraze, s katerimi obeča zlate gradove, čeprav dobro ve, da se sedanji položaj hrvatskega kmeta da izboljšati samo z uspešno vstrajnim delom kmetškega združništva. Spremenljivost Radiča v politiki je znana. Ko so Hrvati leta 1902 in 1903 nasprotovali Srbom, ki so podpirali znanega Khuena Hederwarya, tedaj je radič pisal, da imajo Srbi bolj prav nego Hrvati. Ta čas ni bil on niti Hrvat niti katolik, nego Slovan in vsekrščan. Leta 1913, ko so Hrvati streljali na bana Cuvaja in Skrlca, je napisal knjigo, v kateri jih odvrča od atentata in revolucije in jim priporoča pot postavnosti. Leta 1914 je spesnil novo habsburško himno. Hrvatska kmetška zveza je danes edina, ki vodi res kmetško politiko, ne s frazami, ampak v prepričanju, da je mogoče priti do politične svobode samo preko prosvete in gospodarske svobode.

Tedenske novice.

Pozor bralci! Danes pričujemo članek o osebni dohodnini. Opozarjamo na njega vse naše pristaše, posebno pa še agitatorje, ker vsebuje mnogo gradiva za volilni boj in je dokaz, kako vstrajna je naša stranka v obrambi ljudskih koristi in kako težavna je ta borba.

Viničarji Slovenskih gor, pozor! Da začnemo končno s prav resnim delom zaboljšanje težavnega viničarskega življenja, pridite vsi na vinčarski shod, ki bo v nedeljo 14. novembra 1920 po rani sv. maši (ob 1/2 9) v telovadnici narodne šole v Ljutomeru. Poročali bodo viničarski zastopniki in naši delavski kandidati iz Maribora o vseh važnih viničarskih zadevah in zahtevah. Nikogar ne sme manjkati, ki si hoče priboriti v poštenu viničarski organizaciji boljše mesto v človeški družbi! Viničarji, vsi v enotno viničarsko organizacijo! Vabi Vas Vaša „Viničarska zveza“.

V Celju se bo vršil v nedeljo, dne 7. t. m. gospodarski shod, na katerem se bodo določile nove cene mleku. S sedanjo ceno pač ne more izhajati nobeden kmet, ko trgovci najnujnejšim

gospodarskim potrebščinam dnevno povišujejo cene! Torej kmetje in gospodinjke, ki vam je na tem, da bodo vaši dohodki tudi v pravičnem razmerju z naraščajočimi izdatki, vsi na shod. Na vsak način pa morajo biti številno zastopane vse bližnje občine! Začetek ob 9. uri v Narodnem domu!

G. Urek in minister dr. Korošec. Zadnja notica v „Gospodarju“ pod ravnokar omenjenim zaglavjem popravljamo v toliko resnici na ljubo, da je bil Urek pri mariborski vnovčevalnici pred vojsko in ne med vojsko. Vse drugo pa, kako ga je pognal dr. Korošec od vnovčevalnice radi računov, pa ostane in je resnica. Sicer pa na našo tozadevno obdolžitev gospod Urek molčijo in s tem potrjujejo sami neljubo jim zaveševje.

Prava slika ruskega beljševštva. V nekem švedskem listu se popisuje današnja sovjetovska Ruska s petimi vprašanji in odgovori: 1. Kaj znači en žid na Ruskem? En žid na Ruskem, to je ljudski komisar. 2. Kaj dva žida? Dva žida, to je ljudski komisarjat. 3. Kaj značijo trije židje? Trije židje tvorijo občinski zastop. 4. Kaj pa 99 židov in en rus? To je sovjet. 5. A kaj 99 Rusov in pa en žid? To je pa rdeča armada.

Izstop iz „Samostojne“.

Podpisani Jožef Vernik, posestnik v Jarenini izjavljam, da izstopim iz „Samostojne kmetijske stranke“, ker sem spoznal, da Samostojna nas kmete samo za nos vodi. Studi se mi, ogabna gonja gospodov okoli Samostojne, ki jo uganjajo proti krščanski kmetijski stranki (Kmetijski zvezi) in njenim voditeljem. V naših krajih smo sedaj prav jasno spoznali, da je Samostojna največja nasprotnica kmetijskega stanu, ker le širi sovražstvo in neslogo med kmetijsko ljudstvo. Samostojna napada in se bori same proti krščanski stranki, srameži katoliške meže, zato jo lahko imenujemo — liberalno stranko. Pri nas v Jarejni odstopil od „Samostojne“ predsednik njenega krajevnega odbora g. Šumenjak, njemu sledim jaz in še več drugih. V taki dražbi kot so samostojnejši, ne maram več biti. Odslej bomo zopet vsi zvesti prištasi Kmetijske zveze.

Jarenina, 2. novembra 1920.

Jožef Vernik, posestnik.

Samostojna hinavščina.

Znani kričač Mermolja vlači sedaj na shode Samostojne nekoga Lipovščaka od Sv. Marjete ob Pesnici. Mož je tudi „govornik“. Dela se strašno pobožnega. V Ljutomeru se je dne 31. oktobra na „kmetijskem taboru“ ob začetku govora hlinil s tem, da je vzel klobuk z glave, se globoko priklonil in zaklical: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Med govorom pa je tako nesramno napadal meže krščanskega naziranja, posebno duhovnike, da mu je g. vladni komisar od vzel besedo. Zborovalcem se je nastop samostojnega preroka studil. Naši govorniki nastopajo odkrito, a samostojni govorijo kakor farizeji, hinavsko, prihlinjeno. Mi zahtevamo samoupravo za Slovenijo, a samostojni si tega ne upajo, ker so pod kuratelo brezverskih liberalcev.

Čast taki zavednosti in požrtvovalnosti! Naša krščanska stranka nima ne izvoznikarjev, ne vojnih dobičkarjev in tudi ne kričačev, ki jih imajo liberalci, samostojnejši in rdečkarji, da jim delajo „štimmungo“ za volitve. A nekaj ima kmetijska zveza, kar vse nam nasprotnne stranke zmorejo: Tihe, pridne, zavedne in požrtvovalne delavce med našim ljudstvom. S Pohorja nam je poslal starček, ki ima že 74 križev na svojem hrbtu nad 400 K, katere je sam nabral med svojimi prijatelji za volilni sklad kmetijske zveze. Starček nam piše: „Roka se mi trese. Moči me zapuščajo. A eno bi še rad deživel: da bi pri volitvah v ustavotvorno skupščino zmagala krščanska stranka. Dasiravno nisem politik, a toliko je tudi meni pohorskega starcu znano, da bodo same te volitve odlečile, ali bo naša domovina v krščanskem ali protikrščanskem taboru. Tudi jaz sem na stara leta nastopil pot volilnega agitatorja. Obljubljam vam sveto, da bom vse dni do volitev ronil od hiše do hiše pripovedovat ljudem, da je edina kmetijska zveza prava krščanska slovenska stranka, ki ji je blagor vsega slovenskega ljudstva pri srcu. Nabral sem za volilni sklad kmetijske zveze svoto 450 K, katero vam pošiljam po poštni nakaznici. A pride še več. Bog daj zmago!“ — Stranka, ki ima take ljudi, ne more propasti!

Kandidati Demokratske in Samostojne stranke.

Dr. Kukovec, minister, nosilec liste; Ivan Rebek, ključavničarski mojster v Celju; Ivan Prekoršek, upravitelj javne bolnice v Celju; Vilko Weigl, trgovec

s papirjem v Mariboru; Ivan Raušel, posestnik v Obrežju pri Središču; Anton Gnus, nadučitelj v Dobu pri Hrastniku; Ivan Kejžar, narodni poslanec v Mariboru; Peter Mravljak, posestnik v Vuhredu; Fran Petelinšek, kolar v Oplotnici; Konrad Elsbacher, trgovec v Laškem; Karol Kveder, ravnatelj meščanske šole v Ptuj; Vekoslav Spindler, urednik „Nove dobe“ v Celju; Ivan Kitak, obratni vodja v Rogateu; Josip Sabati, nadučitelj v Gornji Polskavi. Kvalificirani kandidati so: Dv. Gustav Gregorin iz Trsta, član Jugoslovanskega odbora in Jadranskega zbora; dr. Vladimir Sernek, odvetnik v Mariboru; dr. Ernst Kalan, odvetnik v Celju; Franc Mravljak, profesor v Celju; dr. Ljudevit Pivko, profesor v Mariboru. Namestniki: Fran Voglar, narodni poslanec v Mariboru; dr. Vinko Železnikar, zdravnik v Slovenjgradu; dr. Tone Gosak, odvetnik v Ptuj; dr. Avgust Reisman, odvetniški kandidat v Mariboru; dr. Jože Tavčar, zdravnik v Središču. Od vseh teh gospodov kandidatov pride v najboljšem slučaju v poštev le eden vsi drugi so samo tiskani kandidati in da pridejo vsa enkrat v življenju njihova imena v časopis in na občinske deske. — Samostojna pa kandidira sledeče vel može za štajersko okrožje: Nosilec volilne liste je: Urek Ivan iz Globokega, Drogenik Josip iz St. Jurja, Mrmolja Ivan iz Pesnice, Kirbiš Ivan iz Prepolj Nemeč Jakob iz Okoslavcev, Jiršič Konrad iz Mislinja, za Prekmurje se še določi, Jesenek Blaž iz Dramej, Goričan Blaž iz Vojnika, Lipovšek Jakob iz Grušove, Premelč Viktor iz Bizeljskega, Stern Ivar iz Planice, Kolarič Josip od Sv. Bollenka, Robek Josip iz Blance, Drev Anton iz St. Janža pri Velenju Toplak Simon iz Most pri Ptuj. Kvalificirani kandidati so: dr. Vošnjak Bogumil iz Gorice, Dobnik St. iz Zlatolčja pri Ptuj, inženir in veleposestnik Fran Pahernik iz Vuhreda, Zavernik Josip, živinozdravnik v Murski Soboti in Vizjak Janko, živinozdravnik Brežicah.

Kandidata za Prekmurje. Vsi splošne želje prekmurjskega slovenskega ljudstva kandidirata na programu Slov. kmetijske zveze Jožef Klekl, urednik „Novin“ in voditelj slovenskih Prekmurcev, in Božidar Sever, gerent v Dolnji Lendavi.

Iz Koroške.

Črna. V nedeljo 31. oktobra se je vršilo pri nas zborovanje zastopnikov naših organizacij, na katerem je obširno poročal o delovanju poslancev Jugoslovanskega kluba in o programu stranke nadzornik Vladimir Pušenjak. V nedeljo dne 21. t. m. se priredi pri nas še volilni shod.

Mežica. Volilni shod, katerega so sklicale krščanske organizacije pri nas, je bil kljub temu, da se je vršil popoldan, jako dobro obiskan. V velikem številu so bili zastopani kmetje, delavci in obrtniki. O programu stranke in o delu v konstituantni sta govorila kandidata M. Stablovnik in Vladimir Pušenjak. Sprejela se je z navdušenjem resolucija, katera opozarja vlado protidržavno najskanje nemškutarjev v Mežiški dolini in zahteva, da vlada energično vsa prizadevanja za pripojitev Mežiške doline k lačni Nemški Avstriji zatre.

Prevalje. Kakor navadno, tako je bil tudi volilni shod, ki se je vršil zadnje nedeljo, jako dobro obiskan. Prihiteli so na shod poleg kmetov tudi naši vrli delavci. Govorila sta na shodu kandidat kmetijske zveze Martin Stablovnik in delavski tajnik Jožef Stabej o programu stranke in o važnih delavskih vprašanjih. Pri nas opazamo zadnje tedne prav živahno vrvenje. Koroški Slovenci kakor tudi slovenski uradniki iz cone A prihajajo prisiljeni radi nemškega terorja k nam in od nas v svojo domovino oziroma si poiščejo bivališče na sosednjem štajerskem. Dobili bomo k nam sodnijo za Mežiško dolino, dočim pride v Guštanj krajno glavarstvo in davkarija.

Guštanj. V nedeljo dne 7. novembra se vrši pri nas volilni shod Slovenske Kmetijske zveze in sicer po rani maši. Govorita dva kandidata. Kmetje in delavci pridite v obilnem številu!

Spednje Dravograd. Preteklo soboto sem se vozil zjutraj z vlakom iz Maribora v Spodnji Dravograd. V kupeju je sedelo par orožnikov ter nadgeometer iz Pliberka in njegov brat. Pogovor se je sakal okrog plebiscita navajali so se razni vzroki nesrečnega izida plebiscita in je med drugim izjavil en orožnik, da pusti takoj aretirati ženo glavarja v Velikovu in sicer, kakor sem pozneje izvedel radi tega, ker je strastno agitirala za Nemško Avstrijo in tudi glasovala za Nemško Avstrijo, dočim njen mož, slovenski glavar, ni šel niti k glasovanju. Pozivljamo vlado, da te zadevo preišče, g. nadgeometer bo lahko navedel ime tistega orožnika, ki je v vlakcu o celi zadevi govoril. Vlada naj tudi poizve, ali je resnica da se je g. glavar po plebiscitu potegoval za službo v Nemški Avstriji, kjer ga pa niso hoteli sprejeti. Bivši gerent v Železni kapji, poštar

Drobniš, kakor tudi komisarja, kateri se službovali v Velikevu, lahko povejo, kako je glavar vedno dajal potuho nemškutarjem in jih podpiral, dočim niso imeli zavedni Slovenci pri njem nobene zaščite. Pač pa je znal g. glavar o vsaki priliki zabavljati čez farje in mu je bilo jako neprijetno, ako je v kakem zastopu sodeloval kak duhovnik. Zahtevamo, da s takimi ljudmi vlada temeljito obračuna.

Bere-lje. Po listih, Jutro in Slovenski Narod se išče krivce za žalostni izid plebiscita in se cela krivda vrača na deželno vlado oziroma dr. Brejca. Res je, da se Narodni sveti vlado informirali tako, da je nam zasigarana zmaga, posebno moramo povdarjati, da sta pri nas dr. Mišič in Mahkota, oba liberalca, odločno trčila, da je zmaga naša in tudi take informirala plebiscitno komisijo, katera se je tudi pri Narodnih svetih naravnost informirala. G. minister Jovanović bode gotovo potrdil, da so poleg deželne vlade tudi Narodni sveti čali glede plebiscita zelo ugodne informacije. Pribiti moramo, da so bili v Narodnih svetih v ogromni večini liberalci, osobite oficirji, uradniki in učitelji.

Mežica. V naši dolini so začeli po plebiscitu nemškutarji dvigati glave in zahtevajo da se tudi naša dolina priklopi Nemški Avstriji. Opozarjamo vlado na to gibanje kakor tudi na dejstvo, da imamo v Mežiški dolini orožništvo, katero ne stori ničesar, da bi to gibanje v kali zadušilo. Pri nas so orožniki, kateri se vedno postavljajo na stran socijalnih demokratov in nastopajo, če le morejo, proti našim organizacijam. Da so socijalni demokrati nasprotniki vsega slovenskega življa, vidimo pri nas, opazili smo pa tudi ob priliki glasovanja v coni A. Vladi prosimo, da prav kmalu zamenja orožništvo v Mežiški dolini in nam pošlje zanesljive odločne narodne orožnike, ki se ne bodo bratili s socijalnimi demokrati. Saj je bilo v coni A mnogo narodnih orožnikov, kateri zapuščajo Koroško. Pri nas so je dalj časa opazovala tatvina v našem konsumnem društvu. Uslužbencem se je posrečilo začasiti tatvico. Pri tej priliki je igralo orožništvo jako čudno vlogo in sicer iz gole simpatije do socijalnih demokratov. Tatvico so pustili pobegniti, menda radi tega, ker je njen ljubček poslovodja pri socijalno demokratičnem konsumnem društvu. Ako se bode ta zadeva temeljito preiskala, bode jama, da je naša zahteva po premestitvi orožništva opravičena.

Narodno gospodarstvo.

Agrarna reforma. Beograjska „Demokratija“ javlja, da je ministrstvo za agrarno reformo naselilo v Banatu, Bački in Slavoniji v zadnjih dveh mesecih 4000 dobrovoljcev iz zapadnih delov naše države.

Vinske cene še vedno rastejo. Zadnji teden je bilo že težko kupiti pod 18—20 K. Večje in bolj pozno brane partije so se plačevale po 20—22 K. Fina, sortirana vina še dražje. Vina primankuje, kajti lani še je zalegel pridelek iz l. 1917 in 18, letos pa so tudi te zaloge izčrpane. V mnogih krajih težijo ljudje, da jim vino porjavi sil da ima okus po žveplu. Kje so naši vinarji strokovnjaki, da bi po listih pončili ljudstvo, kako je ravhati s takim blagom.

Dopisi.

Sv. Andraž v Slov. gor. Dne 21. m. m. smo tukaj pokopali kmeta Alojzija Ozvatič v navzočnosti 6 duhovnikov. Rajni je bil neumorno delaven in skrben gospodar, svojim otrokom pa pravi krščanski oče. Eden njegov sin je župnik v Rožni dolini, eden pa je davkar v Mariboru. Značilno za pokojnega je, da je malo pred smrtjo nasproti svojemu sinu-duhovniku položil, rekoč: „Kako škoda, da pred volitvami umrjem; bo pa en glas manj za katoliško stvar!“ Naj v miru počiva!

Mala Nedelja. Tu je umrla Marija Zmazek, načelnica Marijine družbe. Bila je vzgled prave pobožnosti, nad katero se tudi nasprotnik pobožnosti ni opotikal. Pridna pri delu, vesela in prijazna v obče vanju, brez vsake jezičnosti. N. v. m. p. 1

Osluševci. Sestanek volilcev iz Osluševcev in Cvetkovcev se je vršil zadnje nedelje popoldne v Osluševcih pri g. Hebarju ob lepi udeležbi prebivalcev teh vasi. Sestanek je sklical in mu predsedoval g. župan Megla. Govorila sta pa Ivan Rojs iz Ormvža in Tomaž Korpar, posestnik, in Osluševcev. Pri tej priliki je nabral g. T. Korpar za volilni sklad S. L. S. snesek K 140. Posne najte!

Galicija pri Celju. Tukaj se je dne 17. oktobra zopet poživilo Branlo društvo, ki je bilo med vojsko

vsled odhoda mladane vseh odbornikov na vojsko, zadremalo. Izvolil se je nov odbor. — Takoj po obnem zboru je nastopila Dekliška zveza z zelo zanimivim vpredom. Golavšek Tončka je deklamovala Razlagovo Domovino, Pečnik: Blagor ti, nedolžno srce. Križan pa je v daljšem govoru ognjevitno razlagala pogubljivost alkohola ter v vznosenih besedah klicala na boj proti največjemu sovražniku slovenskega ljudstva. Tončka Voršnik je bodrila k pogumu, Nežka Breclj je pripovedovala zgodbo o kmetiču in smrti tako zanimivo, da smo jo z napeto pozornostjo poslušali; in še več govornic je nastopilo, ki so nam povedale marsikaj zanimivega, poučnega, pa tudi veseliga. Sestanek DZ, ki je že večkrat nastopila, je res krasno uspel; k temu je pripomogel zlasti tudi domači pevski zbor, ki je zapel par krasnih narodnih pesmic! Ko smo, polni najlepših utisov odhajali iz šole, je bila vseh želja: Še enkrat kaj takega!

Boj pri Hrasniku. Nedeljo, dne 10. m. m. so bruhali komunisti z balkona poštnega postlopa zveplo in ogenj nad duhovščino. Nalašč zato najeti so drugi, vnosi zagovorniki tretje internacionale, so vabili mimoideče na svoje zborovanje, ki je stalo, po stari navadi rdečkarjev, v znamenju „večnolepega“ zabavljanja. Razmerno je pa bila ost vseh govorov naperjena manj proti draginji in današnjim žalostnim razmeram, kakor pa proti farjem, ki so edini povzročitelji vsoga današnjega gorja. S prav neumnimi pri spodobami so hoteli duhovščini predbacivati da je s svojimi verskimi obredi in moltvami podajšala svetovno vojsko; to baje radi tega, ker so naši duhovniki molili za avstrijsko „zmago“, italijanski in drugi pa za zavezniško. Da so se rdečkarji od sovražnikov ravno tako mirnodušno dali voditi v svetovno klarje kakor naši, je sodrugarski govornik vedoma pozabil. Pektar se je osmešil, ko je ostel g. župnika, zakaj ni, predno je dovolil rekvizicije zvonov, prišel vprašat hrastniških rudarjev, ki bi to nikdar ne bili pripustili. Skoda, da nismo vedeli med vojno za to visoko instanco, ki bi s svojim mogočnim vplivom bila edvaliča težka bremena rekvizicij od naših ram. Hvala Bogu, da so bili govori namenjeni zabavi in ne resnemu premišljevanju. Gospodje od tretje, kmalu vam bo odšelkalo!

Anton Pevc.

K živinorejski enketi

Postaviti se moramo na svoje noge, je naglašal predlagatelj narodebe za takojšnjo izvolitev občinskih živinorejskih odborov, ker državne podpore bodo prej ali slej prenehale. Živinorejske zadruge, ki s svojimi majhnimi deleži ne spravijo vkup niti svote zadostujoče za nakup enega plemenskega bika in ki zato čakajo le na državno podporo, naj se opustijo: to se v resnici je društva (menda z letno članarino; op. moja) — je naglašal drug vdeleženeec, ki pa ni poizajal oddaje bikov za dvotretjinsko ceno iz državnih sredstev privatnim posestnikom, oziroma zasebnim bikorejcem. To so napačni nazori.

Kmetijski stan tvori temelj vsake države in za njegov napredek so in bodo vsikdar dolžni skrbeti vsi sloji človeške družbe. Podpore za povzdigo kmetijstva bi se morale črtati le v državni norcevi ali v predpopnihih razmerah, nikdar pa v kulturnih državah. Iste se morejo deliti sicer v različnih oblikah, direktno ali indirektno, več za eno in manj za drugo panogo, v višini odgovorjajoči različnosti krajevnih razmer — toda delile se bodo na veke in sicer v tem večji meri, čim bolj bo številnost človeške družbe izmogovala utrujeno kmetško zemljo. Živinoreja predstavlja nekaj medčlen med surovo zemljo in kulturnim človeštvom; živina prebavi gotov del zemeljskih plodin in jih poda nato v finejši, lažje raztopljivi obliki omehkuzenemu, kulturnemu človeku — je torej nekaj hlapce človeka, komur pripada tudi plačilo; kdor uživa živalske proizvode, je tudi dolžan skrbeti za napredek živinoreje, — kulturna država je dolžna deliti podpore za živinorejo, dokler ostane en sam dojenček ali otrok še navezan na uživanje živalskega mleka in dokler bo en sam človek še užival živalsko meso ali se oblačil v volneno obleko. Presojajmo logično in dajmo vsaki kmetijski panogi mesto, ki ji po njeni praktični važnosti za človeški rod pristaja: po tej važnosti razdelimo prispevke, ki jih človeška družba, zbrana v državi, svojim rediteljem, živini in zemlji poklanja.

Država mora deliti živinorejskim združenjem, naj bodo to zadruge ali društva, redne, po zakonu določene vzdrževalne podpore, primerne njih letnim režijskim stroškom. Od dobre živine imajo hasaki ne je kmet, marveč tudi delavec in bogataš; najboljša živina nudi svoje proizvode v zvišani meri, ter vsled tako nastale nadprodukcije cenejše za delavca, in nudi finejše proizvode za izbirčne želocece bogatašev. Danska je štela leta 1910 skupaj 1260 živinorejskih društev z 1464 biki, za katere se je izplačalo danskih K 219.798 državne podpore; ter 520 kontrolnih društev, katerim se je izplačalo danskih K 119.575 državne podpore. Podpore so že v živinorejskem zakonu sistematizirane; tozadevna določila radi živinorejskih društev se glasijo:

1. Društvena pravila morajo biti odobrena od kmetijskega ministra in morajo vsebovati naslednja določila: a) da živinozdravnik preišče bika dokler na leto; b) da načelstvo ali poseben odbor pregleda vsaj enkrat na leto črede vseh članov na lieu mesta; c) da se krava članov licencujejo z zadostnim razumevanjem in strogostjo.
2. Državna podpora se izplačuje za gotovega bika, ki mora biti prenovan na kaki državni razstavi

ali na kaki od države subvencionirani kmetijsko-društveni razstavi; tudi mora bik, dokler ni dosegel potomstvene premije, doseči vsako leto premijo na kaki kmetijskodruštveni razstavi ali — po izpolnjenem 2 letu — biti vsaj spoznan premije vreden na kaki državni razstavi, izvzeto če posebne okoliščine to onemogočajo, kar mora potrditi predstojnik razstavnege okrožja.

3. Podpora se izplača le, če je bik star nad 12 leta in le dokler ostane bik, ki mora biti last društva, v polni plemenski sposobnosti.

4. Letni prispevek, ki se zaračunava od dne, ko je društvo bika prevzelo, znaša danskih K 150 za vsakega bika, vendar se mora ta znesek, katere vse prejme deželna zveza živinorejskih društev odgovorjajoče številu njenih bikov, dvigati med 130 in 170 K giasom od zveze napravljene klasifikacije, pri kateri se je ozirati na kakovost bika, ter na delavnost društva v občē.

5. Če se bik proda, ostane prispevek neskrajšan, ako si društvo v teku dveh mesecev po prodaji nabavi novega, gornjim določilom ustrežajočega bika

Če je bil bik prenovan na kaki državni razstavi, mora ostati v deželi in se uporabljati za plemo vsaj do 1. majnika nasledujočega leta.

6. Z ozirom na uporabo državnega prispevka stojijo društva pod nadzorstvom kmetijskega ministra.

Če bi po zakonu ustanovljenih rednih letnih prispevkov ne bilo, bi Danska ne imela toliko živinorejskih in kontrolnih društev in njena živinoreja ne bi stala danes na tako visoki stopnji. Danski kmeti stoji gmočno veliko boljše od našega in je v splošnem in strokovnem oziru bolj (solsko) naobražen od našega: po logiki slovenskih protiviteljev podpiranja kmetijskega napredka s pomočjo državnih podpor, bi danski državi ne bilo treba žrtvovati niti vinarja za svojega kmeta. Podpore niso potrebne pridobitnim in denarnim zadrugam; stroko pospeševalnim zadrugam ali društvom pa je podpora vnaprej zagotoviti in ne le podeljevati na vsakratno moledovanje, ter desetkratno ugriranje.

Prisilne kmetijske organizacije so nekaj prav idealnega. Čudim se le, da zagovarjajo prisilno organizacijo za kmete ljudje, ki ne marajo nič slišati o prisilni organizaciji vse človeške družbe v obliki komunizma. Prisilna organizacija izključuje tekmo posameznikov: lenuha prisiliš nikdar, da bi postal priden in s tem znevotljjši pridnega, ki se istotako poleni oziroma zoperstavi, da bi moral pod enakimi pogoji več delati kakor lenuh. Kdor ni naravnost komunist po boljševiškem vzorec, naj glede stanovskega napredka zaluča idejo prisilnih organizacij med stare in goji duhu človeštva odgovorjajočo svobodno tekmo in svobodne organizacije: pridni naj hitijo prosto naprej, za njimi bodo prikravali enkrat tudi lenuhi.

Volilni red za ustavotvorno skupščino. Priredil dr. Stefan Sagadin. 1920. Založila Tiskovna za druga v Ljubljani. 100 strani, cena 16 K po pošti 1 K 20 v več. Pravkar je izšel volilni red za ustavotvorno skupščino. Priredil ga je dr. Stefan Sagadin načelnik v ministrstvu za konstituantno. Brošura ne obsega le volilnega zakona, marveč tudi prav lepe razlago o proporcni volitvi, o volitvah s kroglicami ter navodila, kako je razumeti vse druge volilne predpise. Brošura je potrebna za vsakogar, ki se zanima za volitve, zlasti jo morajo imeti županstva in drugi uradi, ki se bodo bavili z volitvami. Volilni red se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Novi koledarji za leto 1921. Cirilova tiskarna v Mariboru je izdala in razpošljila te-le koledarje za leto 1921: „Žepni bilježnikoleudar“, trdo vezan, zelo ličen, pripraven za razne zapiske. Cena s poštnino vred 7.50 K. — „Pisarniški bilježnikoleudar“, obsežen, format 26:17 cm, pripraven da stoji na mizi; ima obširne prostore za dnevne zapiske. Stane s poštnino vred 15 K, brez poštnine 12 K. Je gotovo najcenejši koledar te vrste. — Oba koledarja se toplo priporočata!

Poljedelske stroje raznih vrst, kot: vitle, mlafilnice, žitne čistilne mlne, sadne in grozdne mlne, stiskalnice, pluge, reporeznice itd. ima v zalogi Iv. Hajny, Maribor, Aleksandrova cesta 45. Več o tem v inseratnem delu lista.

Najlepši izlet

pri vsakem vremenu popoldan in zvečer je do vseh „ALWIES“ v Lejtersbergu. Vino po 16, 20, 24, 28, 32 in 50 K liter. Dobra kuhinja in v nedeljo godba. 864 GOSTILNA RUD.

DROŽE! 869 **DROŽE!**

TOVARNA ZA SPIRIT IN DROŽE O. DRUŽBA V RAČJEM

priporočla svoje izdelke.

Malo posestvo.

Razna!

URE

vsake vrste se sprejemajo v popravila. Zaloge ur, starih in n. a. strojev. Cene smatne. Popravila točna.

IAN IGNACIJ, MARIBOR

Grajski trg v gradu (Burg).

OBLEKO.

Prisrčno in najcenejše. Točno in solidno delo. Dobro blago. Ceneje kakor kjerkoli, samo pri: **ALOYŠI ARBETTER, Maribor, Družna ulica št. 15, (pri starem mestu).** 401

Jurij Juteršnik

Star in plavter, Maribor, Brančeva ulica 8, se pripravljajo na obnovo vseh v to stroko spadajočih del. 854

Za delo! Na delo!

V najemu se vzame gostilna na Ponedelje naj se blagovoljje poslani na J. M. hotel Beograd, Slovenjgradec. 936

Gostilno vzamem v najem ali na račun. Ponedelje pod „Red“ poštno ležišče, Šmarje pri Jelšah. 940

Kupi sei

Petrolejske kante

dve z sabojem, plačamo po 58 K posamezno po 20 K, vsaka železnika postaja. Sever & Kom., Ljubljana. 877

Suhe gobe

laneno seme, kumno ter vse druge čedne izdelke kupuje trgovina s semenom **Sever & Komp., Ljubljana. 846**

Kosti, ščetine, staro železo, čunje

kupuje vsako množino po najvišjih cenah.

KAREL SIMA, POLJČANE.

Kupim sledečo stvar: Žago ali mliz, gostilno, malo vilo, gozd, posestvo, četudi v hrbihi, eden polnojarjenik (oljate), eno parno lokomobilo 15 do 20 PH. Ponedelje z natančnim popisom in ceno na A. Marinc, Gornjsko pri Celju. 918

Jabolka vsake vrste in druge deželne izdelke kupuje Henrik Senekovič, Maribor, Urbanova ul. 28. 996

Malo posestvo

v dobrem stanu kupim. Ponedelje pod „Gec“ poštno ležišče Šmarje pri Jelšah. 939

Proda sei

Novozidana vila

pri Glavni cesti pol ure od Ptujja za gostilniško obrt ali kakega drugega obrtnika sposobna. Ima 4 sobe in 4 podzemeljske kleti, 8 svinjake, kravji hler, dobro vo. do, ulad sadonovnik in eno njivo; brez bremena. Več pove Janez Arbeiter, Zabovo: pri Ptujju. 943

Glasovir, deber se preda, Bibiška ulica 9, Maribor.

Jako lepe moške obleke

deviji, ši klobuki, kravate, ter poltirana kredenca z marmozirano ploščo in volika Marijina pedola se preda. Vranova ul. 6. II. nadstropje, deano. Maribor. 841

Pohišstvo, raznovrstno, zrcalo, salonska garnituro itd. je is neke zapuščine na preda. Vojkoviški trg 4, Maribor 9. do 12. ure in vs 34. do 16. ure. 835

Lepo posestvo

na spočujem Muzakum petju 47 oravov nemlje sš tega 7 enavov vinograda mnogo živine, nabago premičnino se preda na dva milijona kron proti plačilu. Ponedelje na upravništvu pod „Ugodni moški“ v Jugoslaviji. 912

Kdor si želi nabaviti pristno znano **haloško vino** se naj blagovolji poslužiti „Poro haloške trgovine“ s vinom Antoa Korenjak in drug pri Sr. Barbora v Halozah. 861

Pozor mlinarji!

Dobro ohranjen valjni šel s valjarji 476 krat 217, sedaj se v rabi, se po ceni proda; tudi stroji „Enreka“ za čiščenje maza. Vse pove Paul Plučer, Ptuj. Za postajo št. 24. 917

Prvovrstno čehoslovaško blago!

sakno za moške in ženske obleke, debeli blačni cajji, rasni barbeni, farbarski druki, šameti na blazneter vse živilarske potrebščine, v doseple in se dobijo po najnižjih cenah v trgovini Senzar, Maribor, Nedelja. Istotam se kupujejo vsi poljski pridelki po najnižjih cenah. Prepriča se naj vsak kmet. 918

Cepljene trte

kakor tudi belo nespeljeno žužnico ima v zal gi Ansona Slodnjak trtar v Jurčinihi pri Ptujju. 822

Nova hiša so proda v Mariboru. Smetanova ul. 50, dvnadestropna, vseboje 11 sob, 11 kuhinj in 11 drvaric na sračni solnani leg. več se izve pri Antonu Vranju p. Križevci pri Ljutomeru. 857

Proda se 25 orahovih debl na pobitstvo. Blat Drorjak pri g. Nidorifer, Vrbje, Zales. 925

Službe!

Majer zaposliti in vestati, večjo družino se sprejme. Ponedelje na Peter Gorobu Partinje 44, Sr. Jurij v Slov. grad. 944

Dva volarja in tri hlapce k težkim vojskim uprezam se iščejo. Plača po dogovoru, prvo stanovanje karja in polje. Prodnost imajo prošiti z več družinskimi delavci mi mošmi, kateri dobe za vsak dan obdajno dno. Vstop takoj ali nepozneje s 1. januarjem. Ponedelje je poslani za Knesovo oskrbništvu v Konjicah. 831

Pošteni, veit majerski ljudje s 3 dnevno delavskimi močmi, ki se razumejo na poljska in vino gradska dela, se sprejmejo s 1. februarjem do 1. marca. Vpraša se naj v p. p. p. V. Blanke, Ptuj. 900

Krojač, ki bi šival za trg, vino, dobi st. delo. Naslov v upravništvu. 932

Kovaškogaučena

14 do 16 let staroga, sprejme. Feručak, kovaški mojster v B. žicah. 917

ŽEPNI KOLEDARČEK

CENA K 7-50 ZA LETO 1921 CENA K 7-50

IZDALA IN ZALOZILA TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU.

Pristaši! Zbirajte za volilni sklad!

